

Uṭup Ulil Unuura wi Yowan apiitun

Uṭup ujuni

Ulibra wi uwo Uṭup Ulil Unuura wi Yowan apiitun. Aṭup ṭi ulibra wi uko wi Yetu adolun ṭi mboṣ na uko wi ajukanun bañaan, na pkeṭul na pnaṭa ṭi pkeṭ pi nul. Yetu aṭup bañaan na mnhina, ajeban bamaakal, adook nṭaayi akuṭ ado iko itum maakan iñoṇarënaan ṭi kadun ki bañaan. Ulibra wi Yowan apiitun uunaam maakan na ṇi bi Maci, Markuṭ na Luk. Yowan aṣal kë bañaan biki apiitun ulibra wi bame ṇibra mënṭ na iko yi Yetu aṭupun da na iko yi adolun. Uko mënṭ ukaan kë aampiit iko yi bi Maci, Markuṭ na Luk bapiitun.

Yowan aṭup ṭi ujuni wi ulibra wi nul ñaan i Yetu awoon. Aṭup aji Uṭup wi Naṣibaṭi ubiin ṭi umundu wi akak ñaan najën. Yetu ado iko iñoṇarënaan itum bañaan bahilna bayikrën kë ul awoon Naṣih i Naṣibaṭi atarun adat aji ul akbuuranun bañaan. Uko unkaan kë Uṭup Ulil Unuura wi Yowan upaṭ na ṇi bandukiin wii wi : « Yowan akakalëṣ iko ilon yi Yetu aṭupun inkdiimanun kë awo i Naṣibaṭi : Yetu aṭup aji ul awoon bjeehi bi umundu, pde panjaan pawul ubida, meel manjaan manwul ubida, plëman pi ṇkaneel ṇmpoṭi ṇaktëpnun, nayafan nanuura, bko bdolni ubiñu. Aji kak ul awoon bgah, manjoonan na ubida, kë aji naṭan bañaan ṭi pkeṭ kawul baka ubida.

Hënk di ifah yi ulibra wi iwoon:

1. Pdëman Uṭup (1.1-18)

2. Yowan Nabattaar aɕup uko unklunɔ kabi (1.19-34)
3. Yetu adat baɕaɕarul bateek (1.35-51)
4. Yetu ado nyaaɕ paaj na ulonɔ iko iññoɔarënuɔ bañaanɔ (2.1-12.50)
5. Kanëm kabaañsaani ki Yetu ɕi mboɕ: pwayëɕ pi bawayëɕulunɔ na pkeɕul (12.1-19.42)
6. Yetu anaɕa ɕi pkeɕ (20.1-10)
7. Yetu apën awinana ɕi kadun ki baɕaɕarul (20.11-21.25)

¹ Du ujuni anwoonɔ Uɕup ado bi wo'a wo, awo du Naɕibaɕi abot awo Naɕibaɕi. ² Anwoonɔ Uɕup awo na Naɕibaɕi du ujuni.

³ Naɕibaɕi aɕëpna ɕi a aɕak iko bti ; ɕi iko bti inɕakaniinɔ nin kalonɔ kaanɕakana bë kaanɕëpna ɕi a. ⁴ ɕi ul di di ubida upënnunɔ, kë ubida mënɕ uwo bjeehi pa bañaanɔ. ⁵ Bjeehi bajeehan du bdëm, kë bdëm baanwun* ba.

⁶ Ubi ka ñiintɔ alonɔ i Naɕibaɕi ayilunɔ ; katimul kawo Yowan†. ⁷ Abi kaɕup uko wi ameenɔ bti ɕi bjeehi, bañaanɔ bti baɕëpna ɕi a bafiyaar. ⁸ Mënɕ Yowan ɕi uleeful awoonɔ bjeehi ; abi bi ɕañ kaɕup uko wi ameenɔ ɕi bjeehi. ⁹ Bjeehi mënɕ bawoonɔ na manjoonan bjeehi bambiinɔ ɕi mboɕ kajeehan bañaanɔ bti.

¹⁰ Anwoonɔ Uɕup adobi wo'a wo ɕi mboɕ, kë Naɕibaɕi abot aɕëpna ɕi a aɕak ma, kë bañaanɔ biki mboɕ baɕë wo'a wo baamme'a. ¹¹ Abi ɕi katoɕ ki nul, kë bañaanɔ biki nul baɕë wo baandi'a. ¹² Kë

* **1:5** Kë bdëm baanwun ba : Balonɔ baɕal aji kë dko di daji : kë bdëm baandi ba, këme kë bdëm baanyikrën ba. † **1:6** Yowan : Baɕiiniyaan ɕi Yowan Nabattaar.

bañaan bti banŋaan adi'a, aŋiyaara, aŋen baka kē bahinan pwo babuk Naŋibaŋi. ¹³ Mēntŋ ŋi pŋaak kēme ŋi ŋiintŋ na ŋaaf kēme ŋi uko wi ŋiintŋ aŋaluŋ wi wi bawoonuŋ babuk Naŋibaŋi. Naŋibaŋi ul ŋi uleeful adoluŋ kē bawo babukul.

¹⁴ Anwoon Uŋup akak ŋaan najēn abi afēŋ na nja, kē nŋŋe win mndēm mi nul, aŋum na bnuura abot aŋum manjoonan. Aŋin awululuŋ mndēm mēntŋ ul anwohaŋ aloolan i abukuŋ ŋaŋ. ¹⁵ Yowan aŋiiniyaan uko wi nul aji : « Ul i i nji njakuŋ aji : “Ankmbiiŋ ŋi kafēŋ naan, aŋotēn kadun ŋiki, ji mbi ndo kawo, ado bi wo'a wo.” » ¹⁶ Na manjoonan nja bti nji nŋeenka yeenk ŋi bnuura bŋum banwoon ŋi a. ¹⁷ Nŋeenkna bgah ŋi *Moyit, kē bnuura na manjoonan manŋē biina ŋi Yetu Krittū. ¹⁸ Nin ŋaan aambaan kawina Naŋibaŋi. Abukul i akaan anwoon Naŋibaŋi, ank-abuŋ ŋi Aŋin, ameeŋanuluŋ.

*Uko wi Yowan nabattaar aŋupun ŋi bkwul
(Maci 3.1-12; Markut 1.1-8; Luk 3.1-18)*

¹⁹ Uko wi Yowan ajakuŋ wii wi, wi baweek biki bayuday banwoon Yerutalem bayiluŋ baŋeŋan Naŋibaŋi na bañaan baloŋ banjaan balemp du *Katoh Kaweek ki Naŋibaŋi kē baya hepara ŋaan i awo i. ²⁰ Aampok pteem baka, abi ŋup ŋup baka ajinŋan aji : « Mēntŋ nji dwoon Krittū. »

²¹ Kē bateema aji : « Iwo in keeri? Iwo *Eli i? »

Kē aji na baka : « Mēnwo Eli. »

Kē bakak ajaka : « Iwoon *Naŋupar Naŋibaŋi i? »

Kē aji : « A-a. »

²² Kē baŋē ji na a : « ŋupun keeri ŋaan i iwoon ŋhilna nŋa nŋup banyiluŋ un. We wi wi iktupuŋ ŋi iwi? »

23 Kë atees na n̄tup n̄i *Itayi Naṭupar Naṣibaṭi aji :
« Nji, dwoonj:

*pdiim pankhuuranuṅ du *pndiiṣ aji :*

“Nadolan bgah bi Ajugun bawo b̄tool.” »☆

24 Bayili bukuṅ bawo *bafaritay. 25 Bakak
ahepar Yowan kak aji : « Kë we ukaaṅ kë ik-
battaar wi iwoonj iinwo Krittu, iinwo Eli, iinkak
awo Naṭupar Naṣibaṭi? »

26 Kë atees baka aji : « Nji dbattaar na meel,
kë alonj aṣë wo ṭi p̄toofan i nawoonj naamme,
27 ankmbiinṅ ṭi kafet̄ naan, i n̄ji ndoonj awo
mēññoom kaṅup p̄fēn̄sa iṣapaat. »

28 Uko mēnt̄ uṭēpna du Betani du plut pi bd̄ek bi
Yordan, dul di Yowan akbattaaraanuṅ.

Uko wi Yowan Nabattaar aṭupunṅ ṭi Yetu

(Maci 3.13-17; Markut 1.9-11; Luk 3.21-22)

29 Wi unuur ujint̄unṅ, Yowan awin Yetu kë akbi,
kë aṣë ji : « Anwoonj unkaneel wi b̄teṅan wi Naṣibaṭi
unkmpēnanuṅ pekadu di umundu awi. 30 Uko
wi nul wi wi n̄ji kaṭiiniyaanuṅ wi njakuṅ: “Ñiint̄
ankmbiinṅ ṭi kafet̄ naan ajotēn kadun, ṭiki, ji mbi
ndo kawo, adobi woh̄a wo.” 31 Nji ṭi uleef naan,
mēmbi me'a, kë pdola ameeṭana ṭi bañaaṅ biki
Iṭrayel, pakaanṅ kë mbi abatt̄ar na meel. »

32 Yowan aṭup ji ñaaṅ namaar aji : « Dwin *Uhaaṣ
wi Naṣibaṭi kë uwala ṭi a awo ji ubalab ufaatal
abi aṭo ṭi a. 33 Mēmbi me'a, kë anṣaaṅ ayilēn aji
mbattaar na meel aṣë jakēn aji : “Ñaaṅ i ikwinuṅ
Uhaaṣ wi naan uwala ṭi a ubot uṭo ṭi a, unṅ mēnt̄an
akbattaaruṅ na Uhaaṣ wi naan.” 34 Kë n̄ji n̄ṣe win
abot aṭup kë i mēnt̄ awo Abuk Naṣibaṭi. »

☆ 1:23 Itayi 40.3.

Baṭaṣar Yetu bateek

³⁵ Wi unuur ujintuṅ, Yowan akak awo da na batëb ti baṭaṣarul. ³⁶ Awin kë Yetu aktëp kë aṣë ji : « Anwoon unkaneel wi bteṅan wi Naṣibaṭi i i. » ³⁷ Baṭaṣarul batëb bukuṅ batiink uko wi ajakuṅ aṣë ṭaṣ Yetu. ³⁸ Yetu akok awin kë bakṭaṣa aṣë ji na baka : « We wi naklaaṅ ba? »

Kë bateem aji : « Rabi, ṭuṅ di di iwoon ba? » Rabi dawoon najukan.

³⁹ Kë aji na baka : « Nabiin naṣë nawin. » Kë baya ame dko di awoon, aṭo na a unuur mënṭ. Nwoori nbaakër ni utaakal nakyaaṅ pban wal mënṭ.

⁴⁰ Andre aṭa Fimonṅ Piyeer awo alonṅ ti batëb bantiinkuṅ uko wi Yowan ajakuṅ aṣë ṭaṣ Yetu. ⁴¹ Adun awin Fimonṅ naweekul aji na a : « Nwin Meṣuwa. » Meṣuwa dawoon Krittu. ⁴² Añooṭa du Yetu. Yetu ajabana kës aṣë ji : « Iwoonṅ Fimonṅ abuk Yowan, hënkuṅ ido kadu'ana Kefat. » Kefat dawoon Piyeer‡.

⁴³ Wi unuur ujintuṅ, Yetu aṭu na pya utaak wi *Galilay. Aya awin da Filip aji na a : « Ṭaṣaan! » ⁴⁴ Filip awo i Bettayida, ubeeka wi bi Andre na Piyeer. ⁴⁵ Kë Filip aya awin Natanayel aji na a : « Nwin ñaaṅ i Moyit aṭiiniyaanuṅ ti Ulibra wi Bgah, i baṭupar Naṣibaṭi bandukiinṅ bakaanṅ aṭiiniyaan! Yetu i Nataret a, abuk Yotef. »

⁴⁶ Kë Natanayel aṣë hepara aji : « Uko ulonṅ unuura uhil kapëna du Nataret i? »

Kë Filip ateema aji : « Biini, iwin. »

‡ **1:42** Kefat, Piyeer : Ṭi uṭup wi baramayenṅ Kefat dawoonṅ plaak ; ṭi uṭup wi bagrek Piyeer dawoonṅ kak plaak.

⁴⁷ Yetu awin kë Natanayel akbi ti a, aşë ji : « Abuk Itrayel na manjoonan akbiin hënk, aamme kalagare. »

⁴⁸ Natanayel kë aşë hepara aji : « Tuñ di imeenuñ ba? »

Kë Yetu ateema aji : « Ji Filip abi ado kadu'u, wi iwoon du bfig uţeeh, dwinu. »

⁴⁹ Kë Natanayel aşë ji na a : « Rabi, iwo Abuk Naşibaţi, iwo naşih i *Itrayel. »

⁵⁰ Kë Yetu ateema aji : « Ifiyaar ţiki djaku dwinu wi iwoon du bko uţeeh. Iluñ kawin iko indëmuñ apel yi iwinuñ nţa. »

⁵¹ Wi wi aşaan aji : « Na manjoonan, dtupan, nalun kawin baţi bahaabëşa, nwanjut njobot njado kapaya, kawala ti *Abuk Ńiinţ. »

2

Bniim du Kana

¹ Unuur uwajanţën bniim blon bawo du ubeeka wi Kana du *Galilay, kë anin Yetu awo da. ² Yetu kak awo ti biki baduun babi bniim, ul na baţaşarul.

³ Poot pabaa, kë anin Yetu aşë bi aji na a : « Baankak aka poot. »

⁴ Kë aşë ji na a : « Abuk ñaaţ, we ukaan kë iktupën uko wañ? Unuur wi naan uundobi ban. »

⁵ Kë anin aşë ji na balemp : « Uko wi ak-jakaranan, nadolan wa. »

⁶ Kdunk paaj ki mnlak kawo da ki bayuday bajaan baţuuna meel mi bajaan badolna bañow. Pdunk paji pado uko ji nlitru iñeen-week. ⁷ Kë Yetu aji na balemp : « Natumaan idunk yi na meel. » Kë batuman ya.

⁸ Wi babaan̄ kē ašë ji na baka : « Naliikan hēnkun̄ nañooṭ najañan̄ iko. » Kē baliik añooṭ.

⁹ Ankjañanun̄ añemi, kē ušë wo ubiñu. Aamme dko di uwoonun̄, kē balemp bašë me, bukal banli-ikun̄ meel. Adu naniim, ¹⁰ aji na a : « Ñaan̄ aji dun kawul poot panlilnun̄, wal wi bañaan̄ bakujun̄, kē baa pēnan panwoon̄ paanlil maakan. Iwi, kē išë hank plil te hēnkun̄! »

¹¹ Uko wañ uwoon̄ ujuni wi iko iñon̄arēnaan yi Yetu ajaan̄ ado bañaan̄ bahilna bame uko wi awoon̄. Ado wa du Kana di Galilay, adiiiman mndēm mi nul kē baṭašarul bafiyaara.

¹² Wi abaan̄, ašë ya ubeeka wi Kapernawum, ul, na anin na babuk ašin na baṭašarul, ado da ṅnuur ṅntiinku.

*Yetu na bawaap du Katoh Kaweek ki Našibaṭi
(Maci 21.12-13; Markuṭ 11.15-17; Luk 19.45-46)*

¹³ *Ufettu wi Mbuur wi bayuday uñogi, kē Yetu ašë ya Yerutalem. ¹⁴ Aṭēnk du *Katoh Kaweek ki Našibaṭi bawaap ṅgit na ṅkaneel na ṅbalab ; batorkaar itaka bakak aṭoo da. ¹⁵ Ajej wal mēnt̄ ital aboman btintēl ašë dook baka bti ṭi Katoh ki Našibaṭi bukal na ṅkaneel na ṅgit ; afēl itaka yi batorkaar abot awat ṅmeeša ṅi baka. ¹⁶ Aji na bawaap ṅbalab : « Napēnaan̄ ṅko ṅi ṭi. Nawutan kakakan katoh ki Paapa dko dwaapi. » ¹⁷ Baṭašarul baleš wal mēnt̄ uko umpiitaniin̄ ṭi Uli-bra wi Našibaṭi : *Uṅal uweek wi nkaan̄ pa Katohu ukfiṅnun̄.*☆

☆ **2:17** Kañaaam 69.10.

¹⁸ Wal mēnt, kē baweek biki bayuday başē ji na a : « Dolan uko ulonj unkyuujunj kē ihilan kado kado uko wi ikdolunj hēnk. »

¹⁹ Kē Yetu atēem baka aji : « Nafomle Katoh ki Naşibaţi ki, kanaţan ka ţi ŋnuur ŋwajanţ. »

²⁰ Kē başē ji na a : « Bado ŋşubal iŋeen ŋbaakēr na ŋşubal paaj pa pniw katoh ki mēnt, kē iwi işē ji iniw ka ţi ŋnuur ŋwajanţ? » ²¹ Kē Yetu wal mēnt aşē ŋiiniyaan ŋiiniyaan uleeful. ²² Kē hēnk, wi abiinj anaţa ŋi pkeţ, baţaşarul balesş kē abi ji hanj, aşē fiyaar uko umpiitunj ŋi Ulibra wi Naşibaţi na uţup wi Yetu abiinj aţup.

²³ Jibi Yetu awoonj du Yerutalem ŋi wal wi Ufettu wi Mbuur, baŋaanj batum bafiyaara wi bawinunj iko iŋonjarēnaan yi akdolunj. ²⁴ Kē ul aşē wo aanfiyaar baka, ŋiki ame baŋaanj bti, ²⁵ abot awo aannuma ŋnaan aţupa jibi ŋnaan awoori ŋiki ul ŋi bkowul ame uko unwoonj ŋi uhaaş wi ŋnaan.

3

Yetu na Nikodem

¹ Uka ŋfa ŋi *bafaritay ŋiinj alonj i katim kawoonj Nikodem. Awo ŋi baweek biki bayuday. ² Aya du Yetu na utejan aji na a : « Najukan, ŋme kē iwo najukan i Naşibaţi ayilunj, ŋiki nin ŋnaan alonj aanhil pdo iko iŋonjarēnaan yi ikdolunj woli Naşibaţi aanwo na a. »

³ Kē Yetu aşē teema aji : « Na manjoonan dţupu, nin ŋnaan aanhılan kawin *Pşih pi Naşibaţi bē aankak abuka buka*. »

* **3:3** Bē aankak abuka buka : Baţiiniyaan ŋi kak pbuknaana baţi.

⁴ Kë ašë ji na a : « Hum di di ñaaŋ ahiniinŋ kabuka kak wi adooŋ abi ɗaf? Ahinan kakak du kayiŋ ki anin kabuka kak i? »

⁵ Kë ateema aji : « Na manjoonan dɗupu, ñaaŋ anwoonŋ aankak abuka ɗi meel na Uhaaš wi Našibaɗi aanhil kaneej du Pših pi Našibaɗi. ⁶ Uleef uji ubuk uleef, kë uhaaš uji ubuk uhaaš. ⁷ Wutan kañonar woli djaku, nawo kabuka kak. ⁸ Uyook uji ufuuɗ dko di uŋali. Iji ktiink wa ufuuɗ bë iinji këme dko di uwoonuŋ këme dko di ukyaanŋ. Kë hënk di uwoonŋ kak pa bañaanŋ bambukiinŋ ɗi Uhaaš wi Našibaɗi. »

⁹ Kë Nikodem ašë ji na a : « Hum di di uko mënɗ uhiluŋ kadolana? »

¹⁰ Kë ateema aji : « Hum di ihiluŋ kawo najukan ɗi Iɗrayel ašë wo iimme iko yaŋ? ¹¹ Dɗupu na manjoonan, nji ŋɗiiniyaan uko wi ŋmeenŋ kabot kaɗup wi ŋwinuŋ, kë an našë wo naanji nadinan pfiyaar uko wi ŋjakuŋ. ¹² Woli naanfiyaar wi nji kaɗiiniyaanuŋ iko yi mboš, hum di di nakluŋ kafiyaar woli dluŋ aɗiiniyaan iko yi baɗi ba? ¹³ Nin ñaaŋ alonŋ aampaya baɗi *Abuk Ñiintɗ ɗaŋ [anwoonŋ du baɗi] awaliinŋ. ¹⁴ Kë jibi *Moyit adeenuŋ upula unɗak du *pndiiš✧, hënk di Abuk Ñiintɗ akdeenaniinŋ, ¹⁵ ñaaŋ anfiyaaruluŋ ahilna aka ubida wi mnɗo.

¹⁶ « Našibaɗi aŋal bañaanŋ maakan adoo wul Abukul aloolan ɗaŋ i akaanŋ, ñaaŋ anfiyaaruluŋ awutna kakeɗ, ašë ka ubida wi mnɗo. ¹⁷ Našibaɗi aanyil yil Abukul abi aji na bañaanŋ kë baduknaana awo i pkeɗ, ayila yil bañaanŋ baɗëpna ɗi a babuur. ¹⁸ Ñaaŋ anfiyaaruluŋ aankduknaana, anwoonŋ aanfiyaara ado bi duknaana duknaana,

✧ 3:14 Natenan ɗi Mnfen 21.19.

ṭiki aanfiyaar ṭi Abuk Naṣibaṭi aloolan ṭaṅ i akaaṅ.
 19 Kë uko wi, ukṭuunṅ baji baduknaanaa : bjeehi
 babi ṭi umundu kë bañaanṅ baṣë magan bdëm apel
 bjeehi ṭiki iko yi bañaanṅ bakdolunṅ iwuṭ maakan.
 20 Ñaanṅ ankdolunṅ buṭaan apok bjeehi ; unṅ mënṭan
 aankya du bjeehi, kaṭi iko iwuṭaan yi adolunṅ
 iwinana. 21 Kë ñaanṅ anjaanṅ aṭaṣ manjoonan aji
 ya du bjeehi, kahilna kadiiman kë iko yi akdolunṅ
 iwoona du Naṣibaṭi. »

Yetu na Yowan Nabattaar

22 Wi iko yaṅ iṭëpuṅ, Yetu aya na baṭaṣarul du
 utaak wi Yuda, aṭo da na baka abattaar. 23 Yowan
 kak awo ṭi pbattaar du Aenon kañog Falim ṭiki meel
 mantum da, kë bañaanṅ babot abi'abi ṭi a pyeenk
 batitmu. 24 Baandobi wata wal mënṭ ukalabuṣ.
 25 Unuur ulonṅ kë bṭup baṣë pën ṭi baṭaṣar Yowan
 na nayuday alonṅ ṭi uko wi bañow. 26 Babi ṭi Yowan
 aji na a : « Najukan, ñaanṅ ambiinṅ awo na iwi du
 plut pi Yordan, i ibiinṅ aṭiiniyaan uko wi nul awunṅ
 du abattaar kë bañaanṅ bṭi bakya du a. »

27 Kë Yowan ateem baka aji : « Nin ñaanṅ aanhil
 kayeenk uko ulonṅ bë uunwoona du baṭi. 28 An
 ṭi uleefan namaar kë nṭiini aji : “Mënwo Krittü kë
 baṣë yilën ṭi kadunul.” 29 Naniim akaanṅ naniima,
 kë nanoh naniim anwoonṅ da aji lilan woli atiink
 pdiim pi naniim. Mnlilan mi, manwoonṅ mi taan
 mandëm maakan keeri. 30 Ul awo kado kadëm, nji
 nṣë ndo kawala.

31 « Anwoonunṅ baṭi apel bañaanṅ bṭi ; anwoonṅ i
 mboṣ, awo i mboṣ abot aji ṭup iko yi mboṣ. An-
 woonunṅ baṭi [apel bañaanṅ bṭi] 32 aji ṭup uko wi aw-
 inunṅ akuṭ atiink kë nin alonṅ aṣë wo aanji di ptiink

uṭup wi nul. ³³ Anfiyaaruṅ uṭup wi nul adiiman kë adinan kë uko wi Naşibaṭi ajakuṅ uwo manjoonan ; ³⁴ Naşibaṭi aji wul ñaan i ayiluṅ Uhaaşul kakęşan aşë kaṭup uṭup wi Naşibaṭi. ³⁵ Naşibaṭi Aşin aṅal Abukul, akuṭ awula iko bti. ³⁶ Anfiyaaruṅ Abukul aka ubida wi mnṭo ; anwoon aandi ptiinka aanka ubida mēṅ ; udeeb wi Naşibaṭi uji uwo ṭi a. »

4

Yetu na ñaaṭ i utaak wi Famariya

¹ Bafaritay batiink kë baji baṭaşar Yetu batum adoo pel biki Yowan kë abot aji battaar bañaan bampeluṅ biki Yowan akbattaaruṅ. ² Yetu ul ṭi uleeful aanji battaar, baṭaşarul bajaan babattaar. ³ Wi atiinkuṅ uko mēṅ, apēn du Yuda akak Galilay. ⁴ Awo i kamuur utaak wi *Famariya.

⁵ Kë hēnk di ayaan aban du ubeeka uloṅ wi Famariya wi bajaan badu Fikar kaṅog uṭeeh wi *Yakob abiin aṭen *Yotef abukul. ⁶ Ṭi dko mēṅ di di pliik pi Yakob pawoon. Yetu apoş anoor aşë ya aṭo du kaṅog pliik mēṅ. Unuur udiin wal mēṅ.

⁷ Kë ñaaṭ alon i Famariya aşë bi pliik. Kë Yetu aşë ji na a : « Ṭenaan meel ddaan. » ⁸ Baṭaşarul baya wal mēṅ ubeeka pla uko ude.

⁹ Kë ñaaṭ aji na a : « Hum di iwi, inwoon nayuday ihiluṅ kañehanaan meel, nji nwoon i Famariya? » (Bayuday baanji banaakiir na bañaan biki Famariya.)

¹⁰ Kë ateema aji : « Woli ime lah uko wi Naşibaṭi ajaan aṭen abot ame ñaan anjakiin iṭena adaan, iwi ṭi uleefu ikñehanuluṅ aşë ṭenu meel manjaan manwul bañaan ubida. »

¹¹ Kë ašë ji na a : « Naweek, iinwo na nin ukoolan uliikni kë pliiik pabaa diil maakan. Ƨun di di ibaan aliikna meel manjaan manwul bañaan ubida ba? ¹² Idem apel Yakob ateem nja anwulun nja pliiik pi i? Ul andaanun Ƨi pa abot awul babukul na nntaam ni nul kë njaani? »

¹³ Kë Yetu ašë teema aji : « Nnaan andaanun meel mi, udaan ukak aƧija ; ¹⁴ kë nnaan ansaan adaan meel mi nji kalun kawula nin udaan uunkak aƧija, meel mi nji kawululun mankak ukumpëš unkwulun ubida wi mnŋo. »

¹⁵ Kë nnaaš ašë ji na a : « Naweek, tenaan meel mënŋ, udaan uwutna kakak kaƧijen ndoo nwo i pbi pliiik Ƨi. »

¹⁶ Kë aji na a : « Yaan idu ayinu išë ikak na a Ƨi. »

¹⁷ Kë ateema aji : « Mëniimaa. »

Kë Yetu ašë ji na a : « IƧup manjoonan wi ijakun iinniimaa, ¹⁸ Ƨiki ibi niima njaaş kañeen, kë i iwoon-aanun hënkun aanwo ayinu. Ifan Ƨi wan. »

¹⁹ Kë nnaaš kë ašë ji na a : « Naweek, dwiin kë iwo *NaƧupar NašibaƧi na manjoonan. ²⁰ Bateemun badëman NašibaƧi Ƨi pnkun pi, kë an bayuday našë ji du Yerutalem di di bañaan bawoon i kado kadëmana. »

²¹ Kë ašë ji na a : « Abuk nnaaš, fiyaarën, wal ulon ubi wi mënŋ Ƨi pnkun pi këme du Yerutalem Ƨaŋ di bakdoon kadëmanaan NašibaƧi Ašin nja. ²² An, naji nadëman uko wi nawoon naamme. Un nji ndëman uko wi nmeen Ƨiki Ƨi bayuday di di NašibaƧi aƧepnun abuuran bañaan. ²³ Kë wal ušë bi, wii wi, udo bi ban ban, wi banjaan badëman NašibaƧi Ašin nja bakme'ulun na manjoonan kado kadëmana na

uhaaş ; bukal bawoon banjaan badëman Naşibaţi Aşin nja, bukal biki aklaan. ²⁴ Naşibaţi awo uhaaş kē banjaan badëmana bawo i kame'a na manjoo-nan kadëmana na uhaaş. »

²⁵ Kē ñaaţ aşë ji na a : « Dme kē Ñaañ i Naşibaţi adatuñ, i bajaan bado *Krittu abi. Woli aluñ abi, aţup nja iko bti jibi iwoori. »

²⁶ Kē Yetu aji na a : « Nji nkaţiiniin na iwi, dwoon añ mēnt. »

²⁷ Wal wi aţiiniin hañ kē baţaşarul başë wuj, aşë ñoñar wi bawinuluñ kē akţiini na ñaaţ. Kē nin alon ţi baka aşë wo aanhepara uko wi aklaan kēme uko wi akţiiniin na ñaaţ.

²⁸ Wal mēnt ñaaţ aduk pdunk pi nul, aya du ubeeka aji na bañaan; ²⁹ « Nabiin nawin ñiint alon anţupnuñ iko yi ndoluñ bti. Woon Krittu a i? » ³⁰ Bapēn ţi ubeeka aya du a.

³¹ Wal mēnt baţaşarul bawo ţi pkooţa aji na a : « Najukan, deeni. »

³² Kē aşë teem baka aji : « Dka pde pi nawoon naamme. »

³³ Baţaşarul bawo ţi pşal aji me alon aţija ţij uko ude. ³⁴ Kē Yetu aşë ji na baka : « Pde pi naan pawoon pdo uko wi anyilnuñ ajaknuñ ndo na pbaañëş ulempul. ³⁵ Jēm naji naji : “uduka kli kbaakër kakit kaşë kabi” i? Dţupan, nakatan kēş naten nţeeh, ñado bi kay kay pa kakit. ³⁶ Kē nakit ado bi jun jun pyeenk baluk bi nul abot akit nđeey pa ubida wi mnţo, najaar na nakit bahilna balilan bukal batëb bti. ³⁷ Ţi uko mēnt, uko wi bajakuñ uwo manjooan : Alon aji jaar, alon kakit. ³⁸ Nji dyilan naya nakit uko wi nawoon

naanjaari. Balonj bado ulemp untamnuj, kë an naşë yeenk ulemp wi ujënk wi baka. »

³⁹ Ți ubeeka wi mëntj bañaan biki Famariya batum bafiyaar Yetu wi batiinkuj uko wi ñaaţ aţupuj Ți a aji : « Aţupën iko yi ndoluj bti. » ⁴⁰ Hënk, wi bañaan babiinj du a, bakooţa aji aţo na baka ; kë aţo da ŋnuur ŋtëb. ⁴¹ Nţup ŋi nul ŋado kë bañaan batum maakan kak bafiyaara ; ⁴² baji na ñaaţ : « Mëntj uko wi iţupuj ţañ ukaanj kë ŋfiyaara ; un Ți ŋleefun ŋtiinka abot ame kë ul na manjoonan awoonj Nabuuran bañaan bti. »

⁴³ Wi Yetu aţoonj ŋnuur ŋtëb du Famariya, aşë pën da aya *Galilay. ⁴⁴ Abi Țup aji kë *Naţupar Naşibaţi aanji tiinkana du utaak wi nul. ⁴⁵ Kë wi aşaan aban du Galilay, bañaan bamëbana bnura Țiki wi bayaanj *Ufettu wi Mbuur du Yerutalem bawin iko bti yi adoluj da.

Pjeban pi abuk nalempar naşih

⁴⁶ Yetu akak ubeeka wi Kana du *Galilay di abiinj akakanaan meel ubiñu. Kë wal mëntj alonj Ți balempar naşih bawee alonj i abukul amaakuj aşë wo du Kapernawum. ⁴⁷ Wi atiinkuj kë Yetu awoona Yuda aban Ți Galilay, aya du a, akooţa aya ajeban abukul Țiki amaak aňogan pkeţ. ⁴⁸ Kë Yetu aşë ji na a : « Woli naanwin mlagre na iko iňonjarënaan naanji nafiyaarën. »

⁴⁹ Kë nalempar naşih aşë ji na a : « Naweeek, biin ji abuk naan abi akeţ. »

⁵⁰ Kë aji na a : « Yaani, abuku awo najeb. »

Kë ñiinj afiyaar uko wi Yetu ajakuluj, atool pya katohul. ⁵¹ Ahum nwo Ți bgah, kë balemparul başë bi ayit na a aji na a abukul ajebi. ⁵² Ahepar

baka wal wi amatrënuḡ. Kë baji na a : « Takal da, uko ji uwoori uloolan wi pnak wi wi uleef ukakuḡ ajoobët na a. » ⁵³ Aşin napoḡ aleş kë wal mëntḡ wi wi Yetu ajakuluḡ: « Abuku awo najeb. » Wi wi aşaan afiyaar Yetu ul na biki katohul bti.

⁵⁴ Uko waḡ uwoonḡ uko uñonarënaan utëbantën wi Yetu adoluḡ ḡi Galilay. Ado wa wi apënnuḡ Yuda.

5

Pjeb pi naḡakmaan du Bettata

¹ Wi iko yaḡ iḡëpuḡ, ufettu ulonḡ wi bayuday uwoo, kë Yetu aşë ya Yerutalem. ² Kë du Yerutalem ḡi kañog « plëman pi ḡkaneel » uşë ka, dko dlonḡ dñownaani danwoonḡ na irakan kañeen di bajaanḡ bado ḡi uḡup uhebërë Bettata*. ³ ḡuḡ irakan mëntḡ, bamaakal batum maakan : bakuul, banknjiinkuḡ, na bambiinkniinḡ, baji bapiinḡ da kayoonk meel manşinḡar ; ⁴ uwanjuḡ ulonḡ wi Ajugun uji ubanle ḡuḡ ubi kawala da, meel manşë kaşinḡar ; anneejuḡ uteek wi meel manşinḡaruḡ pmaak pi akahanḡ paji pabi jeb jeb. ⁵ Uka da wal mëntḡ ñiinḡ alonḡ andoli ḡşubal iñeen-ḡwajanḡ na bakreḡ ḡi aḡakmi. ⁶ Yetu awina kë apiinḡ da abot ame kë ujon wi aḡakmi aanhinan poş aşë ji na a : « Inḡal kajeb i? »

⁷ Kë ñiinḡ naḡakmaan ateema aji : « Naweeek, mënka nin alonḡ anhiluḡ kaḡënkën nwala du dko dñownaani woli meel manşinḡar, kë ji mbi ndo kaban, alonḡ aji do bi banën da uteek. »

* **5:2** Bettata : Balonḡ bapiit Betetda.

⁸ Kë aşë ji na a : « Nañiin, jejan iko yi ipiintñun ipoš. » ⁹ Ƨi dko mēnt, kë ñiint abi jeb jeb ajeji iko yi apiintñun apoş.

Kë unuur mēnt uşë wo *unuur wi pnoorfën wi bayuday. ¹⁰ Baweek biki bayuday baji na ñiint i babaan ajeban jeban : « Unuur wi pnoorfën uwo nña, bgah bi nja baneenan ikuña. »

¹¹ Kë atëem baka aji : « Anjebanaanun ajakën : “Jëjan iko yi ipiintñun ipoš.” »

¹² Kë başë hepar aji : « Ñaañ ahoñ ajakiin jejan iko yi ipiintñun ipoš ba? » ¹³ Kë i bajëbanun aşë wo aamme ñaañ mēntan, kë Yetu abot anëem Ƨi pntuk.

¹⁴ Wi uko wañ utëpun, Yetu ayit na ñiint i ajëbanun du *Katoñ Kawëek ki NaşibaƧi aşë ji na a : « Hënkuñ ijëbi, Ƨañaanun pjuban ji uko untamun apel umbiin adolu umobu. » ¹⁵ Ñiint aya wal mēnt aƧup baweek biki bayuday aji Yetu ajëbanulun. ¹⁶ Kë baweek biki bayuday başë jun phajan Yetu, Ƨiki aji do iko mēnt Ƨi unuur wi pnoorfën. ¹⁷ Kë aşë ji na baka : « Paapa aji lempa lemp nnuur bti, kë nji kak mbot alemp. » ¹⁸ Uko wañ ukaan kë baweek biki bayuday batamanaara taman ala pfiña ; baji baji mēnt uko wi bgah baneenanun Ƨi unuur wi pnoorfën Ƨañ wi wi ajaan ado, abot aji ji NaşibaƧi awoon aşin kaliñan uleeful na NaşibaƧi.

Mnhina mi Abuk NaşibaƧi

¹⁹ Yetu akak ayeenk bƧup aji na baka : « Na manjoonan dƧupan, Abuk NaşibaƧi aanhil pdo nin uko ulon bdidi'ul bë aanwin Aşin kë ado wa. Uko wi Aşin adolon, Abukul akak aji do wa. ²⁰ NaşibaƧi añal Abukul abot aji diimana iko yi ajaan ado ; alun kadiimana iko indëmun apel yi, inkƧuun nañonjar.

21 Kë jibi Naşibaţi ajaan anaţan bańaan ţi pkeţ kabot kawul baka ubida, hënk kak di di Abukul ajaan awul ñaan i adatuŋ ubida. 22 Hënk kak, Naşibaţi aankwayëş nin ñaan alon, awutar uko mënţ bti Abukul, 23 bańaan bti bahilna badëman Abukul jibi bajaan badëmana. Ñaan anwoon aanji dëman Abukul, aanji dëman Naşibaţi anyiluluŋ. 24 Na manjoonan dţupan, ñaan anktiinkuŋ nţup ŋi naan abot afiyaar Naşibaţi anyilnuŋ, aka ubida wi mnto. Ñaan mënţ aankduknaana, apëna du pkeţ abi ţi ubida.

25 « Na manjoonan dţupan, wal ubi, hënkun da, wi banwoon du pkeţ baktiinkuŋ pdiim pi Abuk Naşibaţi, bankntiinkuŋ pa abi du a, baka ubida. 26 Jibi Naşibaţi awoon anjaan awul ubida, hënk kak di di aţenuŋ Abukul ado kawul ubida. 27 Akak awula mnhina mi pwayëş ţiki awo *Abuk Ñiint. 28 Nawutan kañoŋar ţi uko mënţ ţiki wal ubi wi banwoon du ihër meet baktiinkuŋ pdiimul. 29 Bandoluŋ bnuura bapën kayeenk ubida, bandoluŋ buţaan başë bapën pa Naşibaţi aji baduknaana awo i pkeţ. 30 Nji ţi uleef naan, mënhił pdo nin uko ulon, pwayëş pi naan paji pawo ptool, ţiki ţi uleef naan, mënji kado uko wi nji nŋaluŋ, dji kawayëş jibi anyilnuŋ ajaknuŋ. »

Uko wi baţupuŋ ţi Yetu

31 Yetu akak aji : « Woli nji tań kaţuparuŋ bkow naan uhinan kawo uunkwo manjoonan ţi an. 32 Kë alon aşë aţup ţi uko wi naan, dme kë uko wi akţupuŋ ţi nji uwo manjoonan. 33 Nayil bańaan du *Yowan, kë aţupan uko unwoon manjoonan ţi uko

wi naan. ³⁴ Kë nşë wo mënnuma ñaanaŋ aţuparaan, dţup ţup haŋ nahilna nabuur.

³⁵ « Yowan abi wo unkanिया unktëruŋ ajeehan dko, kë nadat ŋwal ŋlonŋ pwo ŋi bjeehi na mnlilan wi naktiinkuŋ uko wi aţupanaŋ. ³⁶ Nji, dka uko unkyuujuŋ uko wi nwoonŋ apel wi Yowan aţupanaŋ: iko yi Paapa aţu'ënuŋ pdo, yi nji kadolonŋ, idiiman kë Paapa ayilnuŋ. ³⁷ Kë Paapa anyilnuŋ ul ŋi uleeful aţup ŋi uko wi naan. Naambaanaŋ katiinka pdiimul, këme kame jibi anaami. ³⁸ Kë jibi nawoonŋ naanfiyaar i ayiluŋ, nadiiman kë naambaanaŋ kamëbanaara uţup wi nul. ³⁹ Naji najuk Ulibra wi Naşibaţi bnuura, ŋiki naşal kë ŋi wa di di nakkaanuŋ ubida wi mnto. Kë Ulibra wi Naşibaţi mënţ uţupuŋ uko wi taan. ⁴⁰ Kë an naşë wo naanŋal pbi ŋi nji kakaana ubida.

⁴¹ « Mënkyeenkna mndëm ŋi bañaanaŋ. ⁴² Dme an, naanŋal Naşibaţi na manjoonan. ⁴³ Dbi ŋi katim ki Paapa, kë naanyeenkën ; alonŋ abile bdidi'ul, nayeenka. ⁴⁴ Hum di di nahiluŋ kafiyaaarën, an nanjaanaŋ nadëman ŋleefan kaşë wo naanji nala mndëm mi Naşibaţi anwoonŋ aloolan? ⁴⁵ Nawutan kaşal kaji dlunŋ kakeeşaaaran du Paapa. Moyit i nahaţuŋ akkeeşaaaranaŋ. ⁴⁶ Woli nafiyaaar lah *Moyit, nakak kafiyaaarën, ŋiki apiit piit uko wi naan. ⁴⁷ Bë woli naanfiyaar uko wi apiituŋ, hum di di nakfiyaaruŋ uko wi nji kaţupuŋ? »

6

Pntuk pweek pi Yetu ade de'anun
(Maci 14.13-21; Markut 6.30-44; Luk 9.10-17)

1 Wi iko yan itëpun, Yetu amuur *bdëk bi Galilay (bul bi bajaan bado kak bdëk bi Tiberiyad).

2 Bañaan batum bawo ti ptaşa wi bawinun iko iñonarënaan yi akdolun ti bamaakal. 3 Aya apaya du pnkun afo da na başaşarul. 4 Ufettu wi bayuday wi bajaan bado *Ufettu wi Mbuur uñog wal mënť.

5 Yetu akat kës, awin bañaan batum kë bakbi du a, ašë ji na Filip : « Ťun di di nkyaan kanugna ipoom kawul bañaan biki bti bade? » 6 Aşup han katenna Filip, Ťiki ul ti uleeful ame uko wi akdolun. 7 Filip ateema aji : « Baluk bi kli bakreñ baandoo kës pa ñaan andoli ayeenk bndun. »

8 Andre, naşaşarul alon anwoon abuk ašin Timon Piyeer aji na a : 9 « Napot alon awo ti na ipoom* kañeen na nťëb nťëb ; iko mënť ikës uko ulon pa bañaan biki bti i? »

10 Kë Yetu ašë ji na baka : « Nadolan bañaan bafo bnuura. » Pjaagal patum ti dko mënť, kë bañaan bafo. Biinť bawo uko ji iñeen-week nyaaş iñeen-kañeen (5000). 11 Yetu ajej ipoom, abeeb Naşibaťi ašë faaş ya bañaan abot ado han kak na nťëb. Ñaan andoli aji yeenk uko wi akdeen.

12 Wi badeen bti ayok, kë ašë ji na başaşarul : « Nañonkaan iko indukiin, nin uko ulon uwut katoka. » 13 Bañonkan iko bti indukiin, kë itum kkaar iñeen na ktëb. Iko mënť bti ipenna ti ipoom kañeen yun.

14 Wi bañaan bawinun uko uñonarënaan wi adolun, ašë ji : « Na manjoonan i awoon *Naşupar Naşibaťi anwoon i pbi ti mboş. » 15 Wal mënť kë

* 6:9 Ipoom mënť bado ya na uko unnaamun na maaj ; yul iyojnun preeş ti ipoom bti.

Yetu ašë yikrën kē baŋal kamoba kadola awo naših, ašë ʔi aya agaag du pnkuŋ.

Yetu apoš ʔi bdëk

(Maci 14.13; Markut 6.45-52)

¹⁶ Wi utaakal ubanuŋ, baʔašar Yetu baya bdëk, ¹⁷ bapaya ʔi bʔeem, atool pya du plut du Kaper-nawum. Unuur udo bi yob yob, kē Yetu akak awo aando bi du baka. ¹⁸ Baya aban ʔuŋ kē ukëk ušë unaʔa, kē bdëk baʔuunki. ¹⁹ Wi bapaatuŋ uko ji ŋkilometër kañeen kēme paaj, ašë win Yetu kē akpoš ʔi meel duuʔ abi du bʔeem bi bawooŋ, balënk wal mënʔ. ²⁰ Kē ašë ji na baka : « Nji a, nawutan kalënk. » ²¹ Baŋal pdo apaya ʔi bʔeem, ašë kur aban du pkay.

Yetu, pde panjaan pawul ubida

(Natenan ʔi Maci 14.34-36; Markut 6.53-56)

²² Na nfa, pnʔuk pi bañaan panwoon du bdëk umban wundu paleš kē bʔeem blookan bawohan da takal abot ame kē Yetu aampaya ʔi bʔeem na baʔašarul, bukal ʔaŋ bayaan. ²³ Kē wal mënʔ kak, iʔeem ilon kē išë bi du dko di bañaan babiin adeena ipoom wi Yetu Ajugun abeebuŋ Našibaʔi. ²⁴ Wi bañaan bawinuŋ kē Yetu aanwo da, baʔašarul kak kē baanwo da, bapaya ʔi iʔeem aya praba du Kaper-nawum.

²⁵ Wi bayaan awina du plut ašë ji na a : « Najukan, lum di di ibanuŋ ʔi ba? »

²⁶ Kē Yetu ateem baka aji : « Na manjoonan dʔupan, mënʔ pdo na pyikrën iko iñonarënaan yi nawinuŋ pakaan kē nakla'ën, nala'ën la ʔiki nade ipoom ayok. ²⁷ Nawutan kado kalemp pa pde pankmbaan, nadoon kalemp pa pde panjaan

pawul ubida wi mn̄to, pi *Abuk Ñiint̄ akluṅ kawulan. Naşibaṭi Aşin adiimanan bnuura kē ul awoona du a. »

²⁸ Wal mēnt̄ kē başē hepara aji : « we wi ṅwoon̄ kado kado, kahilna kawo ṭi uko wi Naşibaṭi aṅaluṅ? »

²⁹ Kē Yetu ateem baka aji : « Pdo uko wi Naşibaṭi aṅaluṅ pawo pfiyaar ṅaaṅ i ayiluṅ. »

³⁰ Wi wi başaaṅ aji na a : « Dolan uko unkyuujun̄ kē ṅwo i kafiyaaru. We wi ibaaṅ ado? ³¹ Bateem nja bade uko wi bajaan̄ bado “Mana” du *pndiiş, jibi upiitaniin̄ ṭi Ulibra wi Naşibaṭi aji : “Awul baka kē bade pde panwoonun̄ baṭi.”[☆] »

³² Kē Yetu aşē teem baka aji : « Na manjoonan̄ dṭupan, *Moyit̄ aanwulan̄ pde panwoonun̄ baṭi, Paapa akwulanaṅ pde panwoonun̄ baṭi na manjoonan. ³³ Pde pi Naşibaṭi pawo anwalnaaniin̄ baṭi abot awul umundu ubida. »

³⁴ Kē başē ji na a : « Naweeek, wulun̄ pde mēnt̄ unuur unwoon̄. »

³⁵ Kē aji na baka : « Nji, dwoon̄ pde panjaan̄ pawul ubida. ṅaaṅ ankmbiin̄ ṭi nji, nin ubon uunkak ade'a, kē ṅaaṅ anfiyaarnun̄, nin udaan uunkak aṭija. ³⁶ Kē nşē ṭupan, nawinēn̄ aşē wo naanfiyaarēn. ³⁷ Kē baṅaaṅ bṭi biki Paapa akwulun̄ balun̄ kabi ṭi nji, kē ṅaaṅ ankmbiin̄ ṭi nji, nin mēnkdooka. ³⁸ Mēnwalnaana du baṭi pa pdo uko unlilnun̄, dbi bi pdo uko wi anyilnun̄ aṅaluṅ ndo. ³⁹ Kē uko wi anyilnun̄ aṅaluṅ, uwo nwut kaneemandēn̄ nin alon̄ ṭi biki awulun̄, nşē naṭan̄ baka ṭi pkeṭ̄ ṭi unuur ubaaṅşaani. ⁴⁰ Uko wi Paapa aṅaluṅ wii wi : ṅaaṅ andekun̄ keş̄ ṭi nji Abukul abot

☆ **6:31** Ppēn 16.4; Kaṅaam 78.24.

afiyaaraan aka ubida wi mn̄to, n̄šë naʒana ʒi unuur ubaañšaani. »

⁴¹ Wi ajakuŋ haŋ, kē bayuday baloŋ banwoon da bašë ɲur ɲuran ʒiki aji ul awoon pde panwoonun baʒi. ⁴² Bawo ʒi p̄tiini aji : « I mēnt, aanwo Yetu abuk Yotef i? N̄me ašin na anin bnuura. Hum di ahiniin hēnkuŋ kaji awoona baʒi ba? »

⁴³ Kē Yetu ašë teem baka aji : « Naʒañaan pdo kaŋur ɲuran. ⁴⁴ Nin aloŋ aanhilaran pbi ʒi n̄ji bē mēnt Paapa anyilnuŋ aʒijuluŋ, kē n̄ji n̄šë luŋ kanaʒana ʒi unuur ubaañšaani. ⁴⁵ *Naʒupar Naʒibaʒi apiit aji : “Naʒibaʒi aluŋ kajukan baka bukal b̄ti.”[✧] N̄naan anktiinkuŋ Paapa abot amēban pjukan pi nul, abi du n̄ji. ⁴⁶ Nin n̄naan aambaan kawin Naʒibaʒi Paapa bē mēnt anwoonun du a ; ul ʒaň awinuŋ Ašin. ⁴⁷ Dʒupan na manjoonan, n̄naan anfiyaarnuŋ aka ubida wi mn̄to. ⁴⁸ N̄ji dwoon pde panjaan pawul ubida. ⁴⁹ Baʒinan bade pde pi bajaan bado Mana du pndiiš abaa keʒa keʒ. ⁵⁰ Kē pde panwoonun baʒi, pi n̄naan akdeen kašë kawo aankkeʒ pašë wo pii pi. ⁵¹ N̄ji dwoon pde panwoon na ubida, pan-walnaaniin baʒi. Woli n̄naan ade pde mēnt, aka ubida wi mn̄to. Pde mēnt pawoon uleef naan wi n̄ji kaluŋ kawul, umundu ukaana ubida. »

⁵² Bayuday baloŋ bawo wal mēnt ʒi plaʒar aji : « Hum di di ahiluŋ kawulun uleeful ɲde? »

⁵³ Kē Yetu ašë ji na baka : « Na manjoonan dʒupan, woli naande uleef wi *Abuk N̄iint akuʒ awo naandaan p̄ñaakul, naankwo na ubida. ⁵⁴ N̄naan ankdeen uleef naan kakuʒ kadaan p̄ñaak pi naan aka ubida wi mn̄to, n̄šë naʒana ʒi pkeʒ ʒi unuur

✧ 6:45 Itayi 54.13.

ubaañšaani. ⁵⁵ Uleef naan uwo pde na manjoo-nan, kë pñaak pi naan pawo poot na manjoo-nan. ⁵⁶ Ñaañ ankdeen uleef naan kakuṭ kadaan pñaak pi naan amëbandër na nji mbot nwo na a. ⁵⁷ Paapa anwoon ukumpëş wi ubida ayilnuṅ kë mbot akaana ubida ṭi a. Hënk di di ñaañ ankde'ënuṅ akṭëpnunṅ ṭi nji kaka ubida. ⁵⁸ Pde panwoonunṅ baṭi pii pi ; paanwo ji pi başinan babiinṅ ade abaa keṭa keṭ. Ñaañ ankdeen pde pi alunṅ kaka ubida wi mnṭo. »

⁵⁹ Yetu aṭup uko waṅ wi akjukanunṅ du *katoḥ kañehanaani du Kapernawum.

⁶⁰ Baṭaşar Yetu batum, wi batiinkunṅ uṭup waṅ, aşë ji : « Uṭup wi udiṭi! Ñaañ aanhilan ptiink wa? »

⁶¹ Yetu, ame ṭi uleeful kë baṭaşarul bawo ṭi pñur nṅuran ṭi uko wi aṭupunṅ aşë ji na baka : « Uko waṅ udolan naṭañan pfiyaar i? ⁶² Kë woli nalunṅ awin *Abuk Ñiintṅ kë akpaya pkak du baṭi bi awoonunṅ, nabaa do hum? ⁶³ Uhaaş wi Naşibaṭi ujaanṅ uwul ubida, ñaañ najën aanwo nin ukoolan. Nṭup ni nji nṭupanaṅ ṅado Uhaaş wi Naşibaṭi na ubida ṅabi ṭi an. ⁶⁴ Kë uşë ka ṭi an bañaanṅ balonṅ banwoonṅ baanfiyaarën. » Yetu ado bi meha me du ujuni banwoonṅ baankfiyaara abot ame anklunṅ kawaapa. ⁶⁵ Aji na baka kak : « Uko waṅ ukaanṅ kë njakan nin ñaañ aanhil kabi du nji bë mëntṅ Paapa aṭenulunṅ uko mëntṅ. »

⁶⁶ Ṭi wal mëntṅ kë baṭaşar Yetu batum başë deka kafetṅ, baankak aṭaşa. ⁶⁷ Kë aşë ji na baṭaşarul iñeen na batëb : « An kak naya kadukën i? »

⁶⁸ Fimonṅ Piyeer ateema aji na a : « Ajugun kabaa kaya du in ba? Iwoonṅ na nṭup ṅanjaanṅ ṅawul ubida

wi mnto. ⁶⁹ Nfiyaaru abot ame kë iwi iwoon ñaan nayimanaan i Naşibaţi ayilun. »

⁷⁰ Kë Yetu aşë ji na baka : « Mënt nji ddatanañ an baţaşar naan iñeen na batëb i? Kë alon ţi an aşë wo untaayi. » ⁷¹ Aţiiniyaan wal mënt Yuda abuk Fimon İtkariyot, anwoon alon ţi baţaşarul iñeen na batëb, aşë lun kawaapa.

7

Yetu du Ufettu wi iloona

¹ Wi iko yan itëpun, Yetu awo ţi pñaay na utaak wi Galilay, aanjal pdo kañaay na utaak wi Yuda ţiki bala pfiņa. ² Ufettu wi *bayuday wi bajaan bado *ufettu wi iloona uñog wal mënt. ³ Kë baţa'ul başë ji na a : « Wutan kaduka ţi, yaan Yuda baţaşaru bahilna kak bawin iko yi ijaan kdo. ⁴ Ñaan aanji mena woli aņal iko yi akdolun iwinana. Jibi ikdolun iko yan, pënan iwinana ţi bañaan. » ⁵ Baţiini han ţiki baanfiyaara.

⁶ Kë Yetu aşë ji na baka : « Wal wi naan uundo bi ban, kë nwal bti nşşë nuura pa an, nado uko wi naņalun. ⁷ Bañaan biki umundu baanhilan ppokan, kë nji başë pokën ţiki dji kaţup kaji iko yi bakdolun iwuţi. ⁸ An, nayaan ufettu, nji mënkyä, ţiki wal wi naan uundo bi ban. »

⁹ Wi ajakun han aşë duka du Galilay. ¹⁰ Kë wi baţa'ul bayaan du ufettu, kë aşë naţa aya da bë nin ñaan aammee. ¹¹ Baweek biki bayuday bawo ţi pla'a ţi wal wi ufettu aşë ji : « Awo ţun ba? » ¹² Ţi pntuk pi bañaan pambiin ufettu bhoopaţër batum maakan ţi uko wi nul. Balon baji baji awo ñaan nado bnuura, balon kaji aji fël bañaan. ¹³ Kë

nin alonj kakşa aşë wo aantïiniyaan uko wi nul kë bañaanj batee, ʒiki baʒi baweek biki baka.

¹⁴ Bañaanj baya ado ban ʒi ptoof pi kanëm ki ufettu, kë Yetu aşë ya du *Katoĥ Kaweek ki Naşibaʒi awo ʒi pjukan. ¹⁵ Bayuday bañoĥar aşë hepar aji : « Hum di di ameeĥ iko yi bë aanjuki? »

¹⁶ Kë Yetu aşë teem baka aji : « Pjukan pi naan paampënna ʒi nji, pawoona du anyilnuĥ. ¹⁷ Woli ñaanj aĥal pdo uko wi Naşibaʒi aĥaluĥ, ayikrën me pjukan pi naan pawoona du a, këme uko wi nji kaʒupunĥ uwoona ʒi nji ʒaň. ¹⁸ Woli uwoona ʒi nji nawin kë dla la mndëm mi uleef naan, kë woli dla mndëm mi anyilnuĥ, kawo ñaanj i manjoonan, anwoonĥ naťool. ¹⁹ *Moyit aanwulan *Bgah i? Kë nin alonj ʒi an aşë wo aanji do uko bti wi bajakuĥ. We ukaanĥ kë nakdo na pfiĥën ba? »

²⁰ Kë bañaanĥ başë teema aji : « Iwo na unťaayi. In aklaanĥ pfiĥu ba? »

²¹ Kë Yetu ateam baka aji : « Ddola mlagre mloolan, kë naşë ñoĥar. ²² Moyit aťu'an pwala katëmp kë paşë wo paanwoona du a, pawoona du bateem nja, kë naşë ji nawalan ñaanĥ katëmp ʒi unuur wi pnoorfën. ²³ Hënkuĥ, naji nawalan ñaanĥ katëmp ʒi unuur wi pnoorfën kë uunwo uko wi Bgah bi Moyit baneenanuĥ. Kë hum di di nahilanuĥ kadeebaťëraan ʒiki djeban ñaanĥ bti ʒi unuur wi pnoorfën? ²⁴ Nawutan kado kawayëş jibi nawinaruĥ uko, nadoon kawayëş na manjoonan. »

Yetu awoĥa Krittü i?

²⁵ Wal mëntĥ bañaanĥ balonĥ biki Yerutalem bawo ʒi phepar aji : « Mëntĥ i i baklaanĥ pfiĥ i? ²⁶ Kë aşë

wo awi, aṭup ṭi kadun ki bañaan, baanjaka nin uko ulon. Om baweeek biki nja baṣal aji awo *Krittu na manjoonan? ²⁷ Kë un nṣë me dko di ñaan i awoonun ; woli Krittu abi, nin alon aankme dko di awoonun. »

²⁸ Kë Yetu, anhumun du *Katoḥ Kaweeek ki Naṣibaṭi aṣë huuran aji : « Naji name'en abot ame dko di nwoonun. Nji mëmbi bi bdidi naan, anwoon manjoonan ayilnun. Naamme'a, ²⁹ kë nji nṣë me'a ṭiki dwoona du a, kë ul ayilnun. »

³⁰ Bado na pmoba wal mënṭ, kë nin alon aṣë wo aambana ban ṭiki wal wi nul uundobi ban.

³¹ Kë ṭi bañaan banwoon da, batum bafiyaar Yetu aṣë ṭiini aji : « Woli *Krittu alun abi, adola iko iññoṇarënuṇ impeli yi i akdolun i? » ³² Bafaritay batiink kë bañaan bakṇur ṇuran uko mënṭ ṭi Yetu, kë baṭeṇan baweeek na bafaritay baṣë yil bayeṇ bamoba.

³³ Kë Yetu aṣë ji : « Dwo na an ṇwal ṇntiinku kak, kaṣë kakak du anyilnun. ³⁴ Nalun kado kala'en bë naankwinën ; kë dko di nji kawoon, naankhil pbi da. »

³⁵ Bayuday bahepar ṭi ptoof pi baka aji : « Ṭun di di akyaan kë ṇënkwinä? Aya du bayiṭ nja banwayṣëruṇ du banwoon baanwo bayuday kaṣë kajukan banwoon baanwo bayuday i? ³⁶ We wi aṇalun pṭup hënk wi ajakuṇ: “Nalun kado kala'en bë naankwinën ; kë dko di nji kawoon naankhil pbi da.” »

Meel manjaan manwul ubida

³⁷ Ṭi unuur ubaañsaani unwoon unuur uweek wi ufettu, Yetu anaṭ aṣë huuran aji : « Woli

udaan utij ñaan, abiin ti nji, ñaan anfiyaarnuñ,
³⁸ adaan. *Ulibra wi Naşibaţi uji : “Meel mntum
 manjaan manwul ubida manluñ kado kapenna ti a
 ji ukumpëş.” »

³⁹ Yetu aṭiiniyaan ṭiiniyaan wal mēnt Uhaaş wi
 Naşibaţi wi banfiyaaruluñ bawoon biki kabi kay-
 eenk. Naşibaţi aandobi wul Uhaaşul wal mēnt ṭiki
 aando bi dēman Yetu.

Blaṭar ṭi uko wi Yetu

⁴⁰ Bañaan balon ṭi pntuk, wi batiinkuñ uko wi
 Yetu ajakuñ aşē ji : « Na manjoonan ñaan i awoon
 *Naṭupar Naşibaţi! » ⁴¹ Balon baji : « Awo *Krittu!
 » Kē balon bakji : « Krittu awo i kapenna *Galilay
 i? ⁴² Baampiit ṭi *Ulibra wi Naşibaţi aji Krittu awo
 i pntaali pi *Dayiṭ kapenna Betleyem ubeeka wi
 Dayiṭ i? »

⁴³ Wal mēnt kē bañaan başē wo ṭi plaṭar ṭi uko wi
 Yetu. ⁴⁴ Balon ṭi baka bañal pmoba, kē nin alon aşē
 wo aampafa paf kañen.

⁴⁵ Bayeñ bakak du baṭeñan baweek na bafaritay,
 kē bukuñ başē hepar baka uko unkayi kē baanṭij
 Yetu.

⁴⁶ Kē bateem baka aji : « Nin ñaan aambaan
 kaṭiiniyaara ji a. »

⁴⁷ Kē bafaritay başē ji na baka : « Nañal kaji
 aguuran an kak? ⁴⁸ Alon ṭi baweek biki nja kēme
 ṭi bafaritay afiyaara i? ⁴⁹ Kē pntuk pi bañaan
 panktaşuluñ paşē wo paamme *Bgah bi Moyit,
 pafēpanaa. »

⁵⁰ Wal mēnt kē alon ṭi bafaritay i katim kawoon
 Nikodem ambiin aya du Yetu aşē ji na baka :

51 « Bgah bi nja badinan baji ñaañ aduknaana bë baandun atiinka kame uko wi adolonj i? »

52 Kë bateema aji : « Iwi kakiwo i Galilay i? Tenan bnuura, iwin kë mënṭ du Galilay di di *Naṭupar Naṣibaṭi akpënnuṅ. » [53 Kë baṣë ṭiiṣ andoli du katohul.]

8

Yetu na ñaaṭ anjubanunṅ pjuban pi piinṭ

[1 Kë Yetu aṣë ya du Pnkuṅ pi Mnoliwera*. 2 Na nfa kub kë aṣë kak du *Katoḥ Kaweek ki Naṣibaṭi, kë bañaanṅ bti bakbi'a bi du a. Aṭo, aṣë jun pjukan baka. 3 Kë *bajukan Bgah na *bafaritay baṣë ṭija ñaaṭ alonṅ i bamobunṅ kë akpiinṭ na ñiinṭ anwoonṅ aanwo ayinul. Babi anaṭana ṭi ptoof pi bañaanṅ, 4 aṣë ji na Yetu : « Najukan, bamob ñaaṭ i kë akpiinṭ na ñiinṭ anwoonṅ aanwo ayinul. 5 Kë *Moyit aṣë ji na nja ṭi *Bgah aji baṭ mënṭ bawo katap baka mnlaak badoo bakaṭ. Kë iwi, we wi iṣaluṅ ṭi uko mënṭ? » 6 Baṭiini ṭiini haṅ kaṭaawanaana, kahilna kaka uko wi baktaparuli bṭup.

Kë Yetu aṣë juṭ apiit ṭi mboṣ na pkoñ. 7 Jibi bakheparaarulunṅ hepar, kë Yetu aṣë het aji na baka : « Anwoonṅ aambaanṅ kajubanaara ṭi an, atapana plaak uteek. » 8 Wi ajakuṅ haṅ aṣë kak ajuṭ apiit ṭi mboṣ.

9 Wi bañaanṅ bukuṅ batiinkunṅ uṭup waṅ bajun abuyëṣaana aloolan aloolan, ajunna bantohi. Yetu kë aduka aloolan na ñaaṭ ṭañ, kë anaṭ ṭi kadunul.

* **8:1** Pnkuṅ pi Mnoliwera : “Mont des Oliviers, Monti de Oliveira, Mount of Olives.”

¹⁰ Yetu ahet wal mēnt̄ ašē ji na a : « Bant̄jiin̄ t̄i bawo t̄uŋ ba? Nin aloŋ aan̄ji iwo i kakeŋ? »

¹¹ Kē atēem aji : « Nin aloŋ Nawēek. »

Kē Yetu akak aji na a : « Nji kak, mēnk̄ji kē iwo i kakeŋ. Yaan na bgahu, išē iŋañan p̄juban. »]

Yetu bjeehi bi umundu

¹² Yetu akak aŋiini na bañaan̄ aji na baka : « Nji, dwoon̄ bjeehi bi umundu, ñaan̄ ankt̄aşun̄, aankdo kapos̄ t̄i bdēm, aka bjeehi banjaan̄ bawul ubida. »

¹³ Kē bafaritay bašē ji na a : « Iwi, iji kt̄upar uleefu, ŋēnhinan kadinan kē uko wi ikt̄upun̄ uwo manjoonan. »

¹⁴ Kē Yetu ašē teem baka aji : « Woli ddoo t̄upar uleef naan, uko wi n̄ji kaŋupun̄ ujoonani, n̄ji dme dko di nwoonun̄ abot ame di n̄ji kayaan̄, kē an našē wo naamme dko di nwoonun̄ na di n̄ji kayaan̄. ¹⁵ An, n̄aji nawayēš ji bañaan̄ bajēn, n̄ji, mēn̄ji kawayēš nin ñaan̄. ¹⁶ Kē woli dbi wo i kawayēš, pwayēš pi naan p̄aji pajoonan, t̄iki mēnt̄ n̄ji ŋañ n̄ji kawayēšun̄, Paapa anyiln̄un̄ awo na n̄ji.

¹⁷ « Bapiit̄ t̄i *Ulibra wi Bgah bi nan aji banuma bañaan̄ batēb kadiimanaan kē uko un̄t̄upun̄ ujoonani. ¹⁸ Nji d̄t̄upar uleef naan, kē Paapa anyiln̄un̄ abot aji t̄uparaan. »

¹⁹ Bahepara wal mēnt̄ aji : « Šaaš awo t̄uŋ ba? »

Kē atēem baka aji : « Naamme'ēn abot awo naamme Paapa! Woli name'ēn lah, name kak Paapa. » ²⁰ Yetu aŋiini haŋ wi akjukanun̄ bañaan̄ du dko di *Katoh Kawēek ki Našibaŋi di bajaan̄ bawatna itaka. Kē nin aloŋ aammoba, t̄iki wal wi nul uundobi ban.

21 Yetu akak aji na baka : « Dya, kë naşë lun kado kala'ën, nalun kakeţ na ipekadu yi nan. Naanhil pya dko di nji kayaan. »

22 Kë başë ji wal mënt: « Wom aņal ņal kafin uleeful wi ajakuņ dko di akyaan ņënhil kaya da. »

23 Kë Yetu aşë ji na baka : « An nawo biki mboş, kë nji nşë wo i baţi. Nawo biki umundu wi, nji kë nşë wo mënwo i wa. 24 Uko waņ ukaan kë nji na an, nakeţ na ipekadu yi nan. Dţupan, woli naanfiyaar kë nji dwoon, Anwoon[☆], nakeţ na ipekadu yi nan. »

25 Kë başë hepara aji : « Iwo in ba? »

Kë ateam baka aji : « Dwo ñaan i nji kajakanan undiimaan aji dwoo[†]. 26 Dka iko itum yi pţup ţi an inkţuun nji naduknaanaa. Uko wi njaan kaţup bañaan dtiinkna wa du anyilnuņ, ul anwoon ñaan i manjoonan. »

27 Baanyikrën wal mënt kë aţiiniyaan ţiiniyaan Aşin. 28 Akak aji na baka : « Woli nalun adeen *Abuk Ńiint, naşë me kë nji dwoon anwoon abot awo mënji kado nin uko ulon bdidi naan, dji kaţup uko wi Paapa ajukanaanun. 29 Kë anyilnuņ abot awo na nji, aanwutën kë nwo aloolan. Dji kado uko wi aņaluņ unuur unjinti. » 30 Wi Yetu akţupuņ haņ kë bañaan baţum başë fiyaara.

Banwoon babuk Abraham na manjoonan

31 Yetu aji na *bayuday banjakuņ bafiyaara : « Woli namëban uko wi nţupanaņ bnuura, nawo

☆ **8:24** Natenan ţi Ppën 3.14-15. † **8:25** Balon bapiit aji : « We ukaan kë nwo i kado kaţiini na an. »

başaşar naan na manjoonan. ³² Naluŋ kame manjoonan, manjoonan mēnt̄ manklun̄ kabuuranan. »

³³ Kē bateema aji : « Nwo biki pntaali pi *Abraham, kē nin ñaaŋ aambaan̄ kajuuknt̄ēnun. Hum di di ihilun̄ kaji n̄lun̄ kabuur? »

³⁴ Kē ašē teem baka aji : « D̄tupan na manjoonan, ñaaŋ anjaaŋ ado buṭaan, pekadu daji dakakana awo nalempar da kabot kajuuknt̄ēna. ³⁵ Nalempaan̄ji wo ṭi katoh te mn̄ṭo, abuk ka ajaan̄ awo da te mn̄ṭo. ³⁶ Woli Abuk Našibaṭi abuuranan, nabuur na manjoonan. ³⁷ Dme kē nawo biki pntaali pi *Abraham, kē našē la pfiñēn, ṭiki n̄ṭup n̄i naan n̄aanhil pban̄ du iṭēban. ³⁸ Dji kaṭup uko wi nwinun̄ du Paapa, kē an nakdo uko wi natiinknun̄ du ašinan. »

³⁹ Kē bašē teema aji : « Abraham awoon̄ ašininun. »

Kē aji na baka : « Woli nawo lah babak Abraham, nado kado iko yi ajaan̄ ado. ⁴⁰ Hēnkun̄ kē našē n̄al pfiñēn n̄i nwoon̄ ñaaŋ ank̄tupanaŋ manjoonan mi n̄tiinknun̄ du Našibaṭi, Abraham aando haŋ. ⁴¹ Kē an, našē ji nado iko yi ašinan akdolun̄. »

Kē baji na a : « Un, anininun aanwo naṭuunk, ašininun awoha aloolan : Našibaṭi a. »

⁴² Kē ateem aji : « Woli Našibaṭi awoon̄ lah ašinan, naŋalēn ṭiki dwoona du a abi, mēmbi bi bdidi naan, ul ayilnun̄. ⁴³ We ukaaŋ kē naan̄ji nate n̄ṭup n̄i naan ba? Naan̄hil hil p̄tiink uko wi n̄ṭupanaŋ. ⁴⁴ Nawo babak *Untaayi Uweek kē iko yi ašinan aŋaluŋ yi yi najaan̄ naŋal kado kado. Du ujuni adobi woh̄a wo nafiŋ bañaan̄, nin aan̄ji ṭup manjoonan, ṭiki manjoonan maanwo ṭi a. Woli aṭilan aji do uko wi awoon̄, ṭiki awo naṭilan abot

awo ašin baṭilan. ⁴⁵ Nji dji kaṭupan manjoonan ukaaŋ naanfyaarën. ⁴⁶ Ahoŋ ɥi an ahilanuŋ hılan kadiiman kē djobani? Kē woli dṭup manjoonan, we ukaaŋ kē naanfyaarën ba? ⁴⁷ Ñaaŋ anwoon i Naṣibaṭi aji tiink ṅṭup ŋi nul ; naanji natiink ŋa, ɥiki naanwo biki Naṣibaṭi. »

⁴⁸ Kē *bayuday baṣë teem Yetu aji : « Njēnfaŋuŋ i, wi ŋjakuŋ aji iwo i utaak wi *Famariya akuṭ aji iwo na untaayi i? »

⁴⁹ Kē atees baka aji : « Mēnwō na untaayi, dji kadēman Paapa, kē an naṣë la pkowandēnën. ⁵⁰ Mēnkla mndēm pa uleef naan, aloŋ aklaaŋ ma pa nji, ul akluŋ kayuuj uko wi ñaaŋ andoli awoon na manjoonan. ⁵¹ Dṭupan na manjoonan, woli ñaaŋ amēban uṭup wi naan nin aankkeṭ. »

⁵² Kē *bayuday baṣë ji na a : « Nyikrën hēnkuŋ na manjoonan kē iwo na untaayi. *Abraham akeṭi, kē *baṭupar Naṣibaṭi bakak akeṭ, kē iṣë ji : “Woli ñaaŋ amēban uṭup wi naan, aankkeṭ nin.” ⁵³ Idēm apel Abraham ašin ŋja ankeṭuŋ i na baṭupar Naṣibaṭi bankaŋ akeṭ? Iṣal aji iwo in ba? »

⁵⁴ Kē Yetu aṣë teem baka aji : « Woli ddēman dēman lah bkow naan nji ɥi uleef naan, mndēm mi naan maankwo nin ukoolan. Paapa akdēmanaanuŋ, ul i najaŋ naṭiiniyaan kaji awo Naṣibaṭi inan, ⁵⁵ aṣë wo naamme'a. Nji, kē nṣë me'a. Woli dji lah mēmme'a kawo naṭilan ji an. Kē nṣë me'a abot amēban uṭup wi nul. ⁵⁶ Abraham aṣinan alilan maakan wi aṣaluŋ kē aluŋ kawin unuur wi naan. Awin wa aṣë wo ɥi mnlilan. »

⁵⁷ Kē bayuday baṣë ji na a wal mēnt: « Iindo ka ka ṅṣubal iñeen kañeen aṣë ji iwi iwinuŋ Abraham!

»
⁵⁸ Kë aji na baka : « Dɔpan na manjoonan, ji Abraham abi ado kawo, nji dwoo. »

⁵⁹ Bajej wal mēnt mlaak katapa, kë ašë mena apēn ɥi *Katoɥ Kaweeɥ ki Našibaɥi.

9

Pjeb pi nakuul i kabuka

¹ Yetu awo ɥi bgah ašë win ñiintɥ alon ambukiin awo nakuul. ² Kë baɥašarul bašë hepara aji : « Najukan, we ukaaɥ kë ñiintɥ i abuka awo nakuul ba? In ajubanunɥ ba? Ul a këme bajugul? »

³ Kë Yetu ateeɥ aji : « Mēntɥ pjuan pi nul pa këme pi bajugul, uko mēntɥ uwo wo, iko inuura yi Našibaɥi ajaanɥ ado ihilna iwinana ɥi a. ⁴ Wi unuur uhumuɥ, ŋwo i kado ulemp wi anyiɥnɥ, utejan ubi wi nin ñaaɥ awoonɥ aankhil ulemp. ⁵ Jibi nhumuɥ ɥi umundu, dwo bjeehi bi wa. »

⁶ Wi Yetu ajakuɥ haɥ, ašë tēfjēr mboš anag akēr ɥi kēš ki nakuul, ⁷ ašë ji na a : « Yaan iñowa du dko di meel di badoluɥ du Filowe. » (Filowe dawoonɥ nayili.) Kë nakuul ayaa, aya añowa, ašë wuğsa, abi kawin win bnuura.

⁸ Bakiɥul na bañaanɥ banjonunɥ kawina kë aji ñehan baji wal mēntɥ : « Mēntɥ i ajaanɥ aɥo bñehan du i? »

⁹ Balonɥ baji : « Ul a. »

Kë balonɥ baji : « Mēntɥ ul a, anaama naam. »

Ul kë ašë ji : « Nji a. »

¹⁰ Kë bašë hepara aji : « Ido do hum adoo kak awin ba? »

¹¹ Kë ateeɥ aji : « Ñiintɥ i bajaanɥ bado Yetu añowanunɥ mboš na išuuj akērēn ɥi kēš ašë ji na nji

nya nñowa du Filowe, kë nya añowa, ašë bi kawin win. »

¹² Kë bašë ji na a : « Ñiint mënt awo tuŋ? »

Kë atëem aji : « Mëmmee. »

¹³ Bajëj wal mënt ñiint añooŋ du *bafaritay. ¹⁴ Kë unuur wi Yetu ašaan añowan mboš na iŋuuj aje-banaan nakuul kë ušë wo *unuur wi pnoorfën wi bayuday. ¹⁵ Uko waŋ ukaŋ kë bafaritay bahepar ñiint uko wi adoluŋ adoo win hënkuŋ. Kë atëem aji : « Akërën mboš ɸi këš, kë nya añowa abi kawin win. »

¹⁶ Bafaritay baloŋ kë bašë ji : « Ñaan andoluŋ uko wi aanwo i Našibaɸi ɸiki aanji ɸaš uko wi bgah bajakuŋ ɸi uko wi unuur wi pnoorfën. »

Kë baloŋ baji : « Hum di di ñaan nado buɸaan ahilanuŋ kado iko iñonarënaan mënt. » Baankak atiinkar wal mënt. ¹⁷ Wi wi bašaan aji kak na nakuul i bajëbanuŋ : « Kë iwi, we wi iŋaluŋ aji awoo, wi adoluŋ kë ikak awin? »

Kë aji na baka : « Awo *Naɸupar Našibaɸi. »

¹⁸ Baanfiyaar kë abi wo nakuul ašë win hënkuŋ. Uko waŋ ukaŋ kë badu bajugul. ¹⁹ Bahepar baka aji : « I awo abukan i? Ujooan kë abuka buka awo nakuul i? Hum di di ahilanuŋ keeri awin? »

²⁰ Kë bajugul bateem aji : « Nme kë awo abukun, akuɸ ame kë abuka buka awo nakuul. ²¹ Kë jibi adoli ado win hënkuŋ, na anjëbanuluŋ, ɸëmmeë. Naheparëna, awo nawëek, aɸupan bdidi'ul. »

²² Bajugul baɸiini haŋ ɸiki baɸi bawëek biki baka, bantiinkaruŋ aji badook ñaan ankjakuŋ kaji Yetu awoon *Krittu, ɸi *katoh kañehanaani. ²³ Uko waŋ ukaŋ kë bajugul baji : « Awo nawëek, naheparëna. »

24 Bafaritay bakak adu ñiint̃ ambiinj awo nakuul aji na a : « Dëmaan Naşibaŋi, iŋup manjoonan! Un, ŋme kē ñiint̃ mēnt̃ awo nado buŋaan. »

25 Kē aŋē teem baka aji : « Mēmme me awo nado buŋaan, dmeha uko uloolan : dbi wo nakuul, aŋē win hēnkun. »

26 Kē baŋē hepara aji : « we wi adoliinj? Hum di di adolonj kē ido kak awin? »

27 Kē ateem baka aji : « Ddo bi ŋupan kē naandi ptiinkēn. We ukaanj kē nakak aŋal katiink? Wom nakak aŋal kakak baŋaŋarul? »

28 Kē baŋē jun pkara aji : « Iwi iwoonj naŋaŋar ñiint̃ mēnt̃ ; un, ŋwo baŋaŋar *Moyit. 29 Un ŋme kē Naşibaŋi aŋiini na Moyit ; kē i, ŋēmme dko di awoonun. »

30 Kē ateem baka aji : « Uko waŋ uŋoŋarēni : naamme dko di awoonun, kē aŋē dolēn kē nkak awin! 31 Ŋme kē Naşibaŋi aanji tiink bado buŋaan, kē woli ñaanj aji dëmana abot ado uko wi aŋalunj aji tiink unj mēnt̃an. 32 Nin ñaanj aambaanj katiinka kē baji ñaanj alonj ajeban nakuul i kabuka. 33 Woli ñiint̃ mēnt̃ aanwo lah i Naşibaŋi, aankhil pdo nin uko ulonj. »

34 Kē bafaritay baŋē ji na a : « Ibuka abi wo wo bti ŋi buŋaan aŋē ji ijukanun. » Wi wi baŋaanj adooka kē apēn ŋi katoh kañehanaani.

35 Yetu atiink kē badooka. Aya awina aŋē hepara aji : « Ifiyaar *Abuk Ñiint̃ i? »

36 Kē ateema aji : « Naweeek, in awoonj Abuk Ñiint̃ nhilna nfiyaara? »

37 Kē aji na a : « Iwina, ul akŋiiniinj na iwi hēnk. »

38 Wal mēnt̃ kē ñiint̃ aŋē ji : « Ajugun, dfiyaari » aŋē ŋup adëmana.

³⁹ Yetu akak aji : « Nji dbi bi ti mboş pa pwayeş, banwoonj baankwin bahilna bado kawin, bankwinunj bakak bakuul. » ⁴⁰ Bafaritay balonj banwoonj na a batiink uko wi atupunj aşe hepara aji : « Un kak, njwo bakuul i? »

⁴¹ Kë ateeem baka aji : « Woli nawo lah bakuul, baankji naduknaanaa ; kë jibi najakunj aji nawin, nakeer nhum nduknaana. »

10

Uhoñ wi Nayafan na batani bi nul

¹ Yetu akak ajiini aji : « Na manjoonan dɕupan, ñaanj anwoonj aaneejna plëman pi kampen aşe lutna umbanj ulonj awo nakiij, natal. ² Anneejnunj plëman kë aşe wo nayafan i nkaneel. ³ Nayanj aji haabëşa plëman, nkaneel njabot katiinka, aji du undoli ti katim ki wa kapënan bdig. ⁴ Woli apënan nkaneel bti njanwoonj ni nul, aji jot na kadun, njaşe kaşaşa tiki njayikrën pdiim pi nul. ⁵ Nkaneel mënt njaaanktaş nin ñaanj nampaati, njaji njatëp tęp kaçi'a tiki njaaanyikrën pdiimul. » ⁶ Yetu ahoñ na baka hanj kë başe wo baamme uko wi anjalunj pɕup baka.

⁷ Wi wi akaanj ajiini na baka aji : « Na manjoonan, dɕupan nji dwoonj plëman pi nkaneel njaktëpnunj. ⁸ Banjotnunj kadun bti bawo bakiij, na balat, kë nkaneel njaanktiink baka. ⁹ Nji dwo plëman. Woli ñaanj atëpna ti nji alunj kabuur, alunj kado kaneej kakak kapën kaşe kaka uko ude. ¹⁰ Nakiij abi bi tañ pa pkiij, kafaal, kabot katok tokan. Nji dbi pa bañaanj baka ubida, bakak baɕum na wa.

¹¹ « Nji dwo nayafan nanuura, anjaanj awul ubida wi nul pa nkaneel ni tul. ¹² Ñaanj i balukunj luk

kë abi byafan, anwoon aanwo ajug nkaneel, awinle uñiin aji ti kaduk na, uñiin kamob nlon kawayeş batani. ¹³ Aji do han tiiki awo ñaan i balukun luk pa abi alemp, aanji taaf nkaneel. ¹⁴ Nji dwo nayafan nanuura, ame nkaneel ni naan, kë nabot ame'en ¹⁵ jibi Paapa ame'enun kë mbot ame'a. Dwul ubida wi naan pa nkaneel ni naan. ¹⁶ Dka nkaneel nlon nanwoon naanwo ti kampen ki. Nan menş kak dwo i kaşij na, nalun katiink pdiim pi naan. Batani başë bawo bloodan, nayafan abot awo aloodan. ¹⁷ Paapa analen tiiki dwul ubida wi naan ; aşë lun kayeenk wa. ¹⁸ Nin naan aanji yeenken ubida, nji ti uleef naan djaan kawul wa. Dka mnhina mi pwul wa, kakuş kayeenk wa. Uko wan wi wi Paapa aşu'enun pdo. »

¹⁹ Nşup ni Yetu aşupun naşu kë bayuday baankak atiinkar. ²⁰ Başum baji : « Awo na untaayi, ayilaa. We ukaan kë naktiinka ba? »

²¹ Kë balon baji : « Nşup ni naanwo ni naan anwoon na untaayi. Kë untaayi, uhil kahaabëş bakuul këş i? »

Naan i Yetu awoon na manjoonan

²² Ufettu unjaan uleşan unuur wi *Katoh Kaweek ki Naşibaşu kakaan akak ayiman uwo wal menş du Yerutalem. Uwo ti wal wi ujonş. ²³ Yetu añaay na Katoh Kaweek ki Naşibaşu du dko di bajaan bado Uşala wi *Falomon. ²⁴ Bayuday babi afooya aşë ji na a : « Ibaa do kanooranun te lum ba? Woli iwo *Krittu, kşupun bañaan bti kame. »

²⁵ Kë Yetu ateem baka aji : « Dşupan kë naanfiyaaren. Iko yi nji kadolon pa Paapa iyuuş kë

dwo a ; ²⁶ kë an naşë wo naanfiyaarën tiki naanwo n̄kaneel ni naan. ²⁷ N̄kaneel ni naan n̄aji n̄atiink p̄diim pi naan ; dme n̄a kë n̄abot aji n̄aşaşën. ²⁸ Dwul n̄a ubida wi mn̄to, n̄aankkeţ nin kë nin alon aanktehën n̄a. ²⁹ Paapa an̄ennun̄ iko m̄enţ ad̄em apel iko b̄ti. Nin alon aanhil kateh uko ulon t̄i iñen yi nul. ³⁰ N̄ji na Paapa n̄wo ñaan̄ aloolan. »

³¹ Wal m̄enţ kë bayuday başë kak aţij mn̄laak ptapa. ³² Kë aşë ji na baka : « Ddo iko inuura itum kë nawini, iko m̄enţ iwoona du Paapa, kahoŋ t̄i ya kakaan̄ kë naŋal ptap̄en mn̄laak ba? »

³³ Kë başë teema aji : « M̄enţ uko unuura ukaan̄ kë n̄ktapu mn̄laak, ikar kar Naşibaţi ukaan̄, iwo ñaan̄ naj̄en t̄añ aşë jej bkowu aţu Naşibaţi. »

³⁴ Kë Yetu aşë teem baka aji : « J̄em Naşibaţi aji t̄i ulibra wi nul : “D̄ji : Nawo başibaţi?”[✧]

³⁵ N̄me kë ñaan̄ aanhil plaţ uko umpiitaniin̄ t̄i Ulibra wi Naşibaţi. Kë wi aduun̄ biki uţup wi nul uk̄tiiniyaanun̄ aji başibaţi, ³⁶ we ukaan̄ kë n̄aji dkar Naşibaţi Paapa wi njakuŋ aji dwo Abukul, n̄ji i adatuŋ ayil t̄i umundu. ³⁷ Woli m̄enkdo iko yi Paapa ajaan̄ ado, nawutan kafiyaarën. ³⁸ Kë woli ddo ya, woli naando fiyaarën, nafiyaaran iko yi n̄jaan̄ kado, nahilna nayikrën uloolan kë Paapa awo t̄i n̄ji, kë n̄ji mbot awo t̄i Paapa. »

³⁹ Bakak ado na pmob Yetu, kë aşë buur baka.

⁴⁰ Akak aya du plut pi bd̄ek bi Yordan, du dko di *Yowan abiiŋ abattaaraan, aţo da. ⁴¹ Bañaan̄ batum babi du a aji : « Yowan aandiiman nin uko ulon uñon̄arënaan, kë uko b̄ti wi aţupun̄ t̄i ñiint̄i i

✧ 10:34 Kañaaam 82.6.

uşë joonan. » ⁴² Bañaan batum bafiyaara ti dko di awoon mënṭ.

11

Pkeṭ pi Lataar

¹ Ubi ka ñiinṭ alon ammaakuṅ i katim kawoon Lataar. Abi wo du ufët wi Betani ul na Mariya na Marta bawee kul baaṭ. ² Mariya abiiṅ ajees ukëra ulil pṭëkëñ ti ihoṭ yi Ajugun abot awent ya na uwel wi nul. Lataar aṭa Mariya mënṭ amaakuṅ hënk. ³ Baaṭ batëb banṭaarun bukuṅ bayil alon du Yetu, kë aya ji na a : « Naweek, nanohu i imaganun amaaki. »

⁴ Wi Yetu atiinkun uko mënṭ ašë ji : « Pmaak pi Lataar paankfiṅa, amaak maak bañaan bahilna bawin mndëm mi Naşibaṭi, na mi Abukul. » ⁵ Yetu amagan bi Marta, Mariya, na Lataar aṭa baka. ⁶ Kë wi ašaan atiink pmaak pi Lataar, aṭo dko di awoon ṅnuur ṅtëb kak, ⁷ abaa ji na baṭaşarul : « Najoh ṅkak utaak wi Yuda. »

⁸ Kë bašë teema aji : « Najukan, du ṅnuur ṅanṭëpun, bayuday baṅal katapu mnlaak kafin, kë işë ṅal pkak da. »

⁹ Kë ašë ji na baka : « Kapëna nfa te utaakal ṅwoori ṅaanwo iñeen na ṅtëb i? Ankpoşun na pnak aanji hubta ti uko ulon ṭiki aji win bjeehi bi umundu wi. ¹⁰ Kë anşaan aji poş na utejan, aji hubta ṭiki bjeehi baanwo ṭi a. »

¹¹ Wi Yetu aṭupun baka uko wun ašë kak aji : « Lataar nanohun aṅoyënti, kë nşë ya kahuma. »

¹² Baṭaşarul kë bateema aji : « Ajugun, jibi akṅoyëntun ṅoyënt ṭañ, akeer ajeb. »

13 Yetu aṭiiniyaan uko wi pkeṭ pi Lataar kē baṣē nun kē aji Lataar aṅoyēnt̄ ṅoyēnt̄. 14 Kē aṣē jint̄elēs baka bṭup aji na baka « Lataar akeṭi. 15 Dlilan pa an, wi nwoon̄ mēmmaar pkeṭ pi nul, nahilna nafiyaarēn. Nabiin̄ nya du a. »

16 Kē Toma, i bajaan̄ badu kbet, aṣē ji na baṭaṣar Yetu bandukiin̄: « Nabiin̄ kak nya, ṅhilna ṅkeṭ na najukan i nja. »

Yetu awoon̄ pnaṭa ṭi pkeṭ

17 Wi Yetu abanuṅ, aṭēnk̄ kē udo bi do ṅnuur ṅbaakēr wi bamoyuṅ Lataar. 18 Ufēṭ wi Betani uunlowiir na Yerutaalem, uya pban ṅkilometēr ṅwajanṭ̄ ; 19 kē bayuday baṭum baṣē bi pwin bi Marta na Mariya na puum pi aṭa baka kabot katēṅṭēn baka. 20 Wi Marta atiinkuṅ kē Yetu aṅogi, aṣē naṭa kaya kayit na a, kē Mariya aṣē duka aṭo du katoh.

21 Marta aji na Yetu : « Ajugun, woli iwo lah ṭi, aṭa naan aankkeṭ! 22 Kē nṣē me kē ṭi dko di ṅwoon̄ di hēnkuṅ, uko bti wi ikñehanuṅ Naṣibaṭi, awulu wa. »

23 Kē aji na a : « Aṭa'u anaṭa ṭi pkeṭ. »

24 Kē akak aji na a : « Dme kē ṭi uba umundu, wal wi bañaan̄ bti baknaṭiin̄ ṭi pkeṭ, ul kak anaṭa ṭi pa. »

25 Kē akak aji na a : « Nji dwoon̄ pnaṭa ṭi pkeṭ, nji kak dwoon̄ ubida. Anfiyaarnuṅ, woli adoo keṭ, aluṅ kaka ubida. 26 Kē ñaan̄ ankaan̄ ubida abot afiyaarēn nin aankkeṭ. Ifiyaar uko wan̄ i? »

27 Kē ateema aji : « Aa Ajugun, dfiyaar kē iwoon̄ *Krittu Abuk Naṣibaṭi, anwoon̄ i pbi ṭi umundu wi. »

Nwooni ṅi Yetu

28 Wi Marta aṭiiniin̄ han̄, aṣē ya du Mariya i baṭaarun̄ ahoopaṭa aji : « Najukan abii, adu'u. »

²⁹ Wi Mariya atiinkun uko wan aşë nața ataran apën aya du Yetu. ³⁰ Kë Yetu aşë wo aandobi neej du ufët ahum du dko di ayitiiraanun na Marta. ³¹ Wi bambiin awo ți katoh na Mariya atëñtëna bawinulun kë ataran apën, bațașa anun kë aya nwooni du bhër.

³² Wi Mariya abanun du dko di Yetu awoon, awina, aşë jot ți ihoțul aji na a : « Ajugun, woli iwo lah ți, ața naan aankkeț. »

³³ Yetu awina kë akwooni ul na bañaan bangakanderun na a kë uko mënț uşë de'a maakan.

³⁴ Ahepar baka dko di bamoyun Lataar, kë baji na a : « Ajugun țașun, nya kayuuju da. » ³⁵ Kë Yetu aşë wooni.

³⁶ Bañaan balon kë bașë ji : « Natenan jibi anjaluli. »

³⁷ Balon ți baka kë bașë ji : « Ul anjebanun nakuul, aanhil lah kaneenan Lataar akeț i? »

Pnața ți pkeț pi Lataar

³⁸ Uko mënț ukak ade Yetu maakan kë aşë ya du bhër, bajël jël bhër mënț ți pnkun, kë plaak padëtnun ba. ³⁹ Yetu aji : « Napënaan plaak. »

Marta naweek Lataar kë aşë ji na a : « Ajugun, ajun pțëkëñ, udobi do nnuur nbaakër ni amoynaani. »

⁴⁰ Kë ateema aji : « Mënjaku aji woli ifiyaari kwin mndëm mi Nașibați i? »

⁴¹ Bapënan plaak, kë Yetu aşë kat kęș du bați aji : « Paap, dbeebu wi itiinknun. ⁴² Dme kë nnuur bti iji ktiinkën, kë nșë țiini han pa bañaan banfooynun bahil bafiyaar kë iwi iyilnun. »

⁴³ Wi ațiiniin han aşë huuran maakan aji : « Lataar, pënan! » ⁴⁴ Kë ankețun apën kë ihoț na iñen itaayana na ilëmënt, kë bkow babooțan na blaañ.

Yetu aji na baka : « Nataayëşana, naşë nawuta aya. »

⁴⁵ Bayuday batum bambiin du uko Mariya abot awin uko wi Yetu adoluñ, bafiyaara. ⁴⁶ Balonj kë başë ya du *bafaritay p̄tup baka uko wi adoluñ. ⁴⁷ Kë Baţenjan baweek na bafaritay başë duur du uruha wi baka aşë ji : « we wi ŋbaan ado ba? Ńiinţ i aji do iko iñonjarënaan itum. ⁴⁸ Woli ŋwuta kë akdo iko yi akdoluñ yi, bañaan bti kafiyaara, baromenj babi tok dko dyimanaan di nun na utaak wi nja. »

⁴⁹ Alon ţi baka i katim kawoonj Kayif anwoonj uşubal mënţ naşih i baţenjan aji na baka : « Naamme nin uko ulonj! ⁵⁰ Naanwin kë uko mënţ uwo unuura pa an i? Ńaanj aloolan akeţar bañaan bti. Hënk başë bawut p̄tok utaak bti. » ⁵¹ Uko wi Kayif akţupunj uumpëna ţi a ; kë jibi awoonj uşubal mënţ naşih i baţenjan, aţup ji Naţupar Naşibaţi kë Yetu akeţar bayuday bti. ⁵² Mënţ pa bukal ţaŋ baka, ma pyitrën babak Naşibaţi bti banwayşërunj bawo baloolan.

⁵³ Unuur mënţ wi wi baweek biki bayuday bajununj pla pfiñ Yetu. ⁵⁴ Ukaanj kë aţañan pdo kaya kabi ţi ptoof pi bayuday. Aya du utaak ulonj uñnogunj *pndiiş du ubeeka wi Efrayim, aţo da na baţaşarul.

⁵⁵ *Ufettu wi Mbuur wi bayuday uñogi kë bañaan batum başë woona ŋfëţ ŋi baka abi ţi Yerutalem kado bañow ji ufettu ubi uban. ⁵⁶ Bala Yetu, kë wi bawoonj du *Katoh Kaweek ki Naşibaţi andoli aji hepar atëntul me aşal kë abi ţi ufettu. ⁵⁷ Kë *baţenjan baweek na *bafaritay başë ji ñaanj awinle Yetu awo i kaţup baka bahilna bamoba.

12

Du Betani

(Maci 26.6-13; Markut 14.3-9)

¹ Wi *Ufettu wi Mbuur udukiin ḡnuur paaj, Yetu aban Betani, di Lataar i abiiḡ anaḡan ḡi pkeḡ afḡḡuḡ.

² Badu da Yetu pyoban, Marta awo ḡi ulemp, kḡ Lataar ḡi uleeful aḡo na Yetu. ³ Mariya ajej ptoof pi ulitru wi ukḡra uloḡ ulil pḡḡkḡḡn untamuḡ maakan*, akḡr ihoḡ yi Yetu abot awent ya na uwel wi nul. Kḡ pḡḡkḡḡn plil puḡ paniink katoḡ.

⁴ Kḡ Yuda Itkariyot, anwoon aloḡ ḡi baḡaḡar Yetu, ankbiin kawaapa, aḡḡ ji : ⁵ « we ukaaḡ kḡ baan-jej ukḡra utam maakan wi awaap, unwoon itaka itum†, awul ya bajuuk ba? » ⁶ Aankḡiini ḡiini haḡ ḡiki aḡal bajuuk, aḡiini ḡiini ḡiki awo nakiiḡ. Kḡ jibi awoon nahank itaka yi bi Yetu na baḡaḡarul, aḡaal pdo kajej itaka yi baḡu'u luḡ phank kalempaḡaana. ⁷ Yetu kḡ aḡḡ ji na a : « Wutana : ado do haḡ pa unuur wi bakluḡ kaḡu'ḡn du bhḡr. ⁸ Bajuuk bawo na an ḡnuur bḡi, kḡ nji kḡ nḡḡ wo mḡnkwo na an ḡnuur bḡi. »

⁹ Wal mḡntḡ baḡaaḡ baḡum babi, wi batiinkuḡ kḡ Yetu awo da. Baambi ḡaḡḡ pa pwin Yetu, bakak aḡal kawin Lataar i anaḡanuḡ ḡi pkeḡ. ¹⁰ Kḡ *baḡeḡan baweek baḡḡ tiinkar aji bafiḡ Lataar kak, ¹¹ ul akaaḡ kḡ bayuday baḡum bakak afiyaar Yetu aduk baḡeḡan baweek.

Uneej wi Yetu du Yerutalem ji naḡih

(Maci 21.1-9; Markut 11.7-10; Luk 19.35-38)

* **12:3** Ukḡra uloḡ: Baji badu ukḡra mḡntḡ nardu, uwo ukḡra ulil maakan wi bapḡnanaanuḡ ḡi bko blonḡ. † **12:5** Itaka itum : Iliḡ na baluk bi uḡubal.

12 Wi unuur ujintuŋ, bañaan batum maakan bambiin *Ufettu wi Mbuur du Yerutalem batiink kë baji Yetu abi ufettu. 13 Bajej ikën yi mnjaak ašë pën abi pkita, ahuuran aji :

« *Hotana!*

Bnuura nuura ŋi ankmbiin ŋi katim ki Ajugun, naših i Itrayel✧. »

14 Yetu awin ubuuru umpoŋi ašë dapa wa, jibi upiitaniin aji :

15 « *Nawutan kalënk, an babuk *Fiyon:*

Tenan, naših i nan abi awi, adapa ubuuru umpoŋi. »✧

16 Uko mënt baŋašarul baanyikrën wa wal mënt. Kë wal wi mndëm mi Yetu bambiin awinana kë bašë leš kë iko mënt bti ipiitana ŋi a ŋi Ulibra wi Našibaŋi kë babot adola ya.

17 Bañaan bambiin awo na Yetu wi abiin adu Lataar du bhër anaŋana ŋi pkeŋ bawo ŋi pkakalëš uko wi bawinun. 18 Bañaan batum batiink uko uñoŋarënaan wi adoluŋ, ukaan kë babi pwina. 19 *Bafariŋay bawo ŋi phoopaŋër wal mënt aji : « Nawin kë ŋënhilan da nin uko ulon; bañaan bti bawo ŋi pŋaša. »

Bagrek banŋaluŋ pwin Yetu

20 Banwoon baanwo bayuday‡ balon bawo wal mënt ŋi bambiin pdëman Našibaŋi ŋi wal wi *ufettu wi mnjeeh. 21 Baya du Filip anwoon i ubeeka wi Bettayida du utaak wi Galilay ašë ji na a : « Naweek, ŋŋal kawin Yetu. » 22 Filip aya aŋup Andre, kë bukal batëb baya aŋup Yetu.

✧ 12:13 Kañaam 118.25-26. ✧ 12:15 Fakariya 9.9. ‡ 12:20 Banwoon baanwo bayuday : Bañaan biki bakŋiiniyaanun ŋi bawo bagrek.

²³ Kë Yetu aşë ji : « Wal ubani, wi bakluŋ kawin mndëm mi *Abuk Ñiint. ²⁴ Na manjoonan, dɕupan, woli pbuk pi maaj panjotun ɕi mboş paankeɕi, paɕo ploolan ; bë woli paketi paji pawul mbuk mntum. ²⁵ Ñaaŋ anjalun ubida wi nul awaaŋ wa, kë anwoon aankdëman ubida wi nul ɕi mboş alun kaka ubida unwoon uunkba. ²⁶ Woli ñaaŋ anjal plemparaan, awo i kaɕaşën ; hënk, dko di nji kawoon, ul kak alun kawo da. Woli ñaaŋ alemparaan, Paapa kadëmana.

²⁷ « Hënkun uhaaş wi naan uɕëla ɕëlaa, kë we wi nji kajakun? Dwo i kaji na Paapa abuuranaan ɕi wal wi i? A-a, uko waŋ ukaaŋ kë mbii. ²⁸ Paap, dolan bañaan bawin kë katimu kadëmi! »

Kë pdiim paşë pënna baɕi aji : « Ddo bi dëman ka akak alun kadëman ka. » ²⁹ ɕi bañaan batum banwoon da atiink pdiim, balon baji batiink kamparantant, kë balon baji uwanjut uɕiiniŋ na Yetu.

³⁰ Kë Yetu aşë kak aɕiini na baka aji : « Mënt nji dkaaŋ kë pdiim paŋ paɕiinkanaa, an baka. ³¹ Hënkun wal wi Naşibaɕi akyuujun umundu wi kë uduknaanaa ubani, hënkun bawalan *Fatana, naşih i umundu wi afëla bdig. ³² Kë nji, wal wi nji kadeeŋaniinŋ, dpul bañaan bti babi ɕi nji. » ³³ Yetu aɕup ɕup wal mënt jibi akbiin kaket. ³⁴ Bañaan bateema aji : « Njuk ɕi Ulibra wi Naşibaɕi kë *Krittu aɕo te mnɕo. Hum di di ihilanun kaji *Abuk Ñiint awo i kadeeŋana? In awoon Abuk Ñiint ba? »

³⁵ Kë Yetu aji na baka : « Bjeehi bahum nwo na an ŋwal ŋntiinku. Nadoon kapoş wi nahumun nwo

§ 12:32 Wal wi nji kadeeŋaniin uwoon: Wal wi nji kadeeŋaniin ɕi Krut. Natenan kak ɕi Yowan 3.14-15.

na bjeehi, kaṭi bdēm babi bawunan : Ankpoşuṅ ṭi bdēm aanji me dko di akyaan. ³⁶ Wi nahumuṅ nwo na bjeehi, nafiyaarēn ba nahilna nawo bañaan biki bjeehi. » Hēnk di di Yetu aṭiiniṅ aṣe ya na bgahul, aya amena baka.

Ppok pfiyaar Yetu

³⁷ Yetu ado iko itum iñoṅarēnaan ṭi kadun ki bañaan, kē bawoha wo baanfiyaara. ³⁸ Kē hēnk di uko wi *Itayi *Naṭupar Naṣibaṭi ajakuṅ udolaniṅ, aṭiini aji :

« *Ajugun, in afiyaaruṅ uṭup wi nun?*

In i Ajugun adiimanuṅ mnhina mi nul? »✧

³⁹ Itayi akak aṭup uko unkayi kē bañaan mēnt baanhil pfiyaar. Aji :

⁴⁰ « *Naṣibaṭi adēt baka kēs*

adēnēṭan baka ṅhaaş

kēs ki baka kahilna kawo kaankwin,

ṅhaaş ṅi baka ṅawut kayikrēn.

Hēnk baankkak ṭi nji njeban baka. »✧

⁴¹ Itayi aṭup haṅ ṭiki awin mndēm mi Yetu abot aṭiiniyaan uko wi nul.

⁴² Kē ṭi wal mēnt kak baṭum ṭi baweek biki bayuday bafiyaar Yetu, kē bafaritay başaṅ aka kē baanyuuj wa, bawutna kadook baka du *ka-toh kañehanaani. ⁴³ Bahokan pwinana bnuura ṭi bañaan apel pwinana bnuura du Naṣibaṭi.

⁴⁴ Yetu ahuuran aji : « *Ñaan anfiyaarnuṅ, mēnt nji ṭi uleef naan ṭañ i i afiyaaruṅ, afiyaar kak anyilnuṅ.* ⁴⁵ Kē ñaan anwinnuṅ awin anyilnuṅ. ⁴⁶ Dbi

✧ 12:38 Itayi 53.1. ✧ 12:40 Itayi 6.9-10.

ti umundu ji bjeehi, ñaaŋ anfiyaarnuŋ awutna kaduka du bdēm.

⁴⁷ « Woli ñaaŋ atiink n̄tup ŋi naan ašë wo aammëban ŋa, mēnt̄ ŋji kajakun̄ aduknaanaa. Mēmbi bi pwayëš umundu kaji uduknaanaa, dbi bi pbuuran wa. ⁴⁸ Kë ñaaŋ ampoknuŋ awo aandi p̄tiink n̄tup ŋi naan ašë duknaana : n̄tup ŋi ŋji n̄tupun̄ ŋaluŋ kadiiman kë aduknaanaa ti unuur ubaañšaani. ⁴⁹ Mēnt̄ ŋji ti uleef naan d̄tupun̄, Paapa anyilnuŋ ātupun̄ uko wi nwoon̄ kātup na jibi nwoon̄ kātup wa. ⁵⁰ Dme kë uko wi ātuun̄ pdo uji uñoōt̄ ñaaŋ du ubida wi mnt̄o. Hēnk, uko wi ŋji kātiiniyaanun̄, dji kātup wa jibi Paapa ajaknuŋ n̄tiiniyaan wa. »

13

Yetu añow ihōt̄ yi bātašarul

¹ *Ufettu wi Mbuur uñogi, kë Yetu ame kë wal wi pduk umundu wi kakak du Našibāti Ašin ubani. Kë jibi ānalun̄ bātašarul banwoon̄ ti umundu, hēnk di ānalaŋ baka te wal ubaañšaani.

² Yetu na bātašarul bawo ti pde kañah, kë Untaayi Uweek ušë do bi neej ti *Yuda, abuk Fimon̄ Itkariyot, kë akten jibi akdolun̄ kadoo kawaap Yetu.

³ Yetu ame kë Ašin ātu iko b̄ti ti iñen yi nul, abot ame kë awoona du Našibāti akūt̄ akak du a. ⁴ Wi wi ašaan̄ anāta, awohëš kamiša, atan blaañ ti blank, ⁵ ajej meel ātu ti ubaaidu ašë jun pñow ihōt̄ yi bātašarul awent ya na blaañ bi atanun̄ ti blank.

⁶ Abi aban ti Fimon̄ Piyeer, kë un̄ ašë jaka aji : « Ajugun, iwi, kañowën ihōt̄? »

⁷ Kë ateema aji : « Uko wi ŋji kadolun̄ hēnk, iimme wa, ilun̄ kame wa. »

⁸ Kë ateema aji : « Nin iinkñowën ihoṭ! »

Kë aji na a : « Woli mēññowu ihoṭ, iinkwo ṭi banwoon biki naan. »

⁹ Kë aṣë ji na a : « Ajugun, kwut kañowën ihoṭ ṭañ, ñowaan kak iñen na bkow! »

¹⁰ Kë ateema aji : « Aññowiiṅ aankak anuma kañowa ; awo najinṭ bti. Ihoṭ ṭañ yi yi awoon kañow. An kak nawo bajinṭ, aṣë wo mēnṭ an bti baka. »

¹¹ Na manjoonan Yetu ame ankmbiinṅ kawaapa, ukaañ kë aji mēnṭ bukal bti bajinṭun.

¹² Wi abaaṅ pñow baka ihoṭ, akak awohara kamiṣa aṭo aṣë ji na baka : « Name uko wi ndolanaṅ hēnk i? ¹³ Naji nadu'ēn kaji Najukan kaji Ajugun ; nafaṅi, dwo a. ¹⁴ Woli nji Ajugan na Najukan dñowan ihoṭ, an kak nawo i kado kañowar ihoṭ. ¹⁵ Ddo do haṅ adiimanaanan, an kak nado kado jibi ndolanaṅ. ¹⁶ Na manjoonan, dṭupan, nalemp aambaṅ kapel i aklemparuṅ, kë nayili aampel anyiluluṅ. ¹⁷ Name hēnkuṅ iko yaṅ, woli nado ya, nawo ṭi mnlilan. ¹⁸ Mēnṭ an bti biki nji kaṭiiniyaanuṅ. Dme biki nji ndatuṅ bnuura, kë uko umpiitaniinṅ ṭi Ulibra wi Naṣibaṭi uṣë wo i kadolana :

Ñaaṅ anṭoon na nji ade

akak aṣoorēn. ☆

¹⁹ « Dṭupan hēnkuṅ ji uko mēnṭ ubi udolana, nahilna woli uko mēnṭ uluṅ adolana name kë nji *dwoon anwoon. ²⁰ Na manjoonan, dṭupan, anyeenkuṅ ñaaṅ i nji nyiluṅ, ayeenkēn ; kë anyeenknun, ayeenk anyilnuṅ. »

☆ **13:18** Kañaaam 41.9.

Pneej pi Fatana ti Yudat
(Maci 26.20-25; Markut 14.17-21; Luk 22.21-23)

²¹ Wi Yetu aṭiiniin hañ aba, uşalul uṭeła ṭeła maakan kē aṣē ji : « Dṭupan, na manjoonan, alon ṭi an alon kawaapēn. » ²² Baṭaşarul bawo ṭi ptenar ṭiki baamme ahon ṭi baka i i ajakuñ. ²³ Alon ṭi baṭaşarul, i amaganuñ aṭo akab ṭi a. ²⁴ Fimoñ Piyeer ado na kañen aji na a ahepara ñaan mēñ. ²⁵ Kē un ajuṭ ṭi Yetu aṣē hepara aji : « Ajugun, in ul a ba? »

²⁶ Kē ateem aji : « I nji kawulon kapoom ki nji katoopuñ ṭi pot a. » Ajeñ wal mēñ kapoom aṭoop ṭi pot awul *Yudaṭ, abuk Fimoñ İtkariyot. ²⁷ Wi ayeenkuñ ka, kē *Fatana aṣē neej ṭi a. Wi wi Yetu aṣaan aji na a : « Uko wi iwoon i pdo, ṭaraan ido wa. » ²⁸ Kē nin alon ṭi banwoon da aṣē wo aamme uko unkayi kē ajaka hañ. ²⁹ Jibi Yudaṭ awoon anjaan ahank itaka, baṭum başal aji aji ji na a aya anug iko yi banumiin pa ufettu, kēme awul bajuuk uko ulon. ³⁰ Wi ayeenkuñ kapoom kuñ aṣē pēn ; utejan uban wal mēñ.

Uko uhalu wi pdo

³¹ Wi Yudaṭ apēnuñ kē Yetu aṣē ji : « Hēnkuñ mndēm mi *Abuk Ñiint manwinana, kē mndēm mi Naşibaṭi mankak awinana ṭi a. ³² [Kē woli mndēm mi Naşibaṭi manwinana ṭi a,] Naşibaṭi akak adiiman ul ṭi uleeful mndēm mi Abukul, ado uko mēñ hēnkuñ. » ³³ An babuk naan, dwo na an nwal nṭintiinku ṭañ. Naluñ kado kala'ēn, kē nşē ṭupan uko wi nṭupuñ bayuday bandukiin: naanhil pya dko di nji kayaan. ³⁴ Dṭupan uko uhalu wi nawoon i kado kado : Nañaladan, aa, jibi nji nñalanan, nañaladan

hanj. ³⁵ Woli nanjaladi, bañaan bti bayikrën wal mënt kë nawo başaşaraan. »

³⁶ Timonj Piyeer aji na a wal mënt; « Ajugun, iya tuñ ba? »

Kë ateema aji : « Dko di nji kayaan, iinhil kaşaşën da hënkuñ, iluñ kabi da. »

³⁷ Kë aşë ji na a : « Ajugun, we ukaanj kë mënihil pşaşu da hënkuñ ba? Woli udoo wo nkeş pa uko wi nu, nji wi! »

³⁸ Kë ateema aji : « Kë iji iluñ kakeş pa uko wi naan? Dşupu na manjoonan : Ji uguk udo kahaan nşa, ipok nyaaş ņwajanş kaji iimme'ën. »

14

Yetu : Bgah banjaan başij du Aşin

¹ Yetu akak aji na başaşarul : « Nawutan kahaajala. Nafiyaarën Naşibaşi nakuş nafiyaarën. ² Du katoh ki Paapa, dko dawo da adëm. Dya kabomanan dko da. Woli uunjoonan lah, mënktupan wa. ³ Kë woli dbi ya abomanan da dko, kaşë kakaran kaşijan nañogën nahilna, dko di nwoonj, nawo da kak. ⁴ Kë dko di nji kayaan, name bgah byaani da. »

⁵ Kë Tooma aşë ji na a : « Naweeek, wi ņwoonj ņëmme dko di ikyaan, hum di di ņkmeen bgah byaani da ba? »

⁶ Kë Yetu ateema aji : « Nji, dwoonj bgah, manjoonan na ubida. Nin ņaanj aankya du Naşibaşi Paapa bë aantëpna ti nji. ⁷ Woli name'ën, nalun kame Naşibaşi Paapa kak ; nado me'a hënkuñ akuş awina. »

⁸ Kë Filip aşë ji na a : « Ajugun, diimanun Naşibaşi Aşin nja, uko mënt ukëşun. »

9 Kë aji na a : « Filip, djon na an ti maakan, kë işë wo iimme'en te hênkuņ. Ñaaņ awinnuņ, awin Naşibați Paapa. Hum di di ihiluņ kaji : “Diimanun Naşibați Aşin nja?” 10 İinfiyaar kë dwo ti Paapa, kë abot awo ti nji i? Nşup ņi nji kaşupuņ ņaanwoona ti nji, Paapa anwoon ti nji akdolun ulemp wi nul. 11 Nafiyaaraan woli dşupan aji : “Dwo ti Paapa kë Paapa akuş awo ti nji.” Këme nafiyaaraan ņiki nawin iko yi nji kadoluņ. 12 Na manjoonan dşupan, ņaaņ anfiyaarnuņ, aluņ kado kak iko yi nji kadoluņ. Adoo luņ kado indëmuņ apel ya ņiki dya du Paapa. 13 Kë uko wi nakluņ kañehan ti katim ki naan, ddo wa. Hënk ti iko yi Abukul akdolun mindëm mi Naşibați Paapa manhilna manwinana. 14 Woli nañehan uko ulon ti katim ki naan, kaluņ kado wa. »

Kahon ki ubi wi Uhaaş wi Naşibați

15 Yetu akak aji : « Woli naņalën, naluņ kamëban iko yi njakanan nado kado. 16 Nji nşë luņ ñehan Paapa awulan Naşenkar alon ahilna awo na an te mnşo : 17 an mënşan awoon Uhaaş wi Manjoonan wi umundu uwoon uunhil pyeenk ņiki uunwin wa abot awo uunyikrën wa. An, name wa ņiki uņogan akuş aluņ kawo ti an.

18 « Mënkdukan bajinş, dluņ kabi du an. 19 Uduka ntiinku, umundu uşë uwo uunkak awinën. Kë an naşë luņ kawinën. Dka ubida, ukaan kë an kak nakluņ kaka wa. 20 Unuur mënş, nayikrën kë dwo ti Paapa, kë an nawo ti nji, kë nkuş awo ti an. 21 Ñaaņ ammëbanuņ iko yi njakuņ abot ado ya, uņ mënşan aņaluņ. Kë anşaan aņalën, Paapa aluņ kaņala ; nji kak mbot nņala, nşë ndo ame'en. »

²² Yudat kë aşë ji na a (mënt Yumat Itkariyot aktiiniin ti): « Naweeek, we ukaan kë ikdo un tañ nme'u, kë umundu uşë wo uunkme'u? »

²³ Kë Yetu ateema aji : « Woli ñaañ añaalën, amëban ntuñ nji naan, Paapa akak kañala, nşë bi du a, kakut kaço du a. ²⁴ Ñaañ anwoon añaalën, aankmëban ntuñ nji naan ; kë utup wi naan uşë wo uunwoona du nji, uwoona du Paapa anyilnuñ. ²⁵ Dtuñpan uko wi, wi nhumuñ na an. ²⁶ Kë Nañenkar, *Uhaaş wi Naşibañi wi aklun kayil ti katim ki naan, ulun kajukanan iko bti kabot kaleşanan iko yi ntupanañ bti. ²⁷ Ddukaran bnuura, bnuura bi naan bi bi nji kawulanañ. Bnuura bi njaañ kawul baanknaam na bi umundu ujaañ uwul. Uhaaş wi nan uwutan kahaajala këme kalënk.

²⁸ « Natiink uko wi njakanañ: dya, dlun kakak ti an. Woli nañalën, nalun kalilan ti pya pi naan du Paapa, tiki Paapa adëm apelën. ²⁹ Dtuñpan uko mënt hënkun ji ubi udo kaban, nahilna woli ubii nafiyaar. ³⁰ Mënkak ajiini iko itum na an, tiki *naşih i umundu wi abi. Aanhilanaan nin uko ulon, ³¹ kë umundu uşë wo i kame kë dñal Paapa abot aji kado jibi Paapa ajaknuñ ndo kado. Nanañiin, nawulan nya na bgah bi nja. »

15

Bko banjaañ badolna ubiñu

¹ Yetu akak aji : « Nji dwoon bko bi mbuk manjaañ mandolna ubiñu na manjoonan, kë Paapa ajaañ alemp ti uwoorta. ² Kanah kanwoon ti nji aşë wo kaambuki, aji fal ka, kë kambukun, aji heent ka bnuura kahilna kabuk kak maakan.

³ Uṭup wi nji nṭupanaṅ udo bi jinṭanan jinṭan ji kanah ki baheentunṅ. ⁴ Namēbanaan jibi mmēbananaṅ. Jibi kanah kajaṅ kawo kaanji kahil pbuk woli kaanwo ṭi bko, hēnk di di nawoonṅ kak naanhilan kawul mbuk woli naammēbanaan.

⁵ « Nji dwoonṅ bko banjaṅ badolna ubiñu ; an kē naṣē wo inah. Ñaaṅ ammēbanaanunṅ, kē mbot amēbana, aṅ mēntan aji wul mbuk mntum. Nalowēnle naankhinan pdo nin uko ulonṅ. ⁶ Woli ñaaṅ aanwo na nji, aji fēlana ji kanah, kaji kakay. Inah itēntṅ kuṅ mēntṅ baji bajej ya kafēl du bdo, iyik.

⁷ « Woli namēbanaan abot amēban nṭup nji naan nahil kahepar uko wi naṅaluṅ kaka wa. ⁸ Woli nawul mbuk mntum, nawo baṭaṣaraan na manjoo-nan, uko mēntṅ uyuuj mndēm mi Paapa.

⁹ « Jibi Paapa aṅaluṅ, hēnk di di nkaṅ aṅalan. Nadukiin ṅnuur bṭi ṭi uṅal wi naan. ¹⁰ Woli nado iko yi njakananṅ nado, nawo ṭi uṅal wi naan, jibi nji ndolonṅ iko yi Paapa ajaknuṅ awo ṭi uṅal wi nul. ¹¹ Dṭupan uko wi, mnlilan mi naan manhilna manwo ṭi an, hēnk mnlilan mi nan manwo mn-week maakan. ¹² Uko wi nji kajakananṅ nado wii wi : Naṅaladan jibi nji nṅalanaṅ. ¹³ Uṅal undēmnuṅ uwo pwul ubida wi ñaaṅ pa banohul. ¹⁴ Nawo banoh naan woli nado uko wi njakananṅ nado.

¹⁵ « Mēnkak ado kadolan balempar naan, nalemp aanji me uko wi ajugul ajaṅ ado. Kē nṣē du'an banoh naan ukaṅ kē nji kaṭupan uko bṭi wi nṭiinknuṅ du Paapa. ¹⁶ Mēntṅ an nadatnuṅ ; nji ddatanaṅ abot aṭu'an ulemp wi pya pṭup Uṭup Ulil Unuura kabot kawul mbuk mntum, mbuk mēntṅ mambot manṭo. Wal mēntṅ, uko wi nakluṅ

kahepar Paapa ti katim naan, awulan wa. ¹⁷ Uko wi nji kaɕu'anan pdo uwo nanjalad. »

Pşoor pi umundu uşooruŋ Yetu na baɕaşarul

¹⁸ Yetu akak aji na baɕaşarul : « Woli umundu uşooran, nameen kë uşoorën ji ubi udo kaşooran.

¹⁹ Woli nawo lah biki umundu, uŋalan ŋiki nawo biki wa ; kë naşë wo naanwo biki umundu ŋiki ddatanan apënan ŋi wa, ukaan kë umundu uşooran.

²⁰ Naleşan uko wi mbiin aɕupan : “Nalemp aambaan kapela i aklemparuŋ.” Woli bahajanaan, an kak baluŋ kahajanan ; woli batiink uɕup wi naan, bakak katiink uɕup wi nan.

²¹ « Iko mënɕ bti nji kaɕuun badolan ya, ŋiki baamme anyilnuŋ. ²² Woli mëmbi lah, awo mënɕiini na baka, baankduknaana, kë başë wo hënkuŋ baanka uko uɕup ŋi pekadu di baka. ²³ Ŋaan anşoorunuŋ akak aşoor Paapa. ²⁴ Woli mëndo lah ŋi ptoof pi baka iko yi nin ŋaan awoon aambaan kado, baankduknaana ; kë hënkuŋ başë win akuɕ aşoorun nji na Paapa. ²⁵ Kë hënk di uko umpiitaniin ŋi Ulibra wi Naşibaŋi udolaniin:

“*Babubara aşoorën.*”[☆]

²⁶ « Dluŋ kayil Naɕënkar alon, anwoon Uhaaş wi manjoonan unwoonuŋ du Naşibaŋi Paapa. Woli ubii, uluŋ kaɕup uko wi umeen ŋi nji. ²⁷ An kak, naluŋ kaɕup uko wi nameen ŋi nji ŋiki du ujuni di di nawoon na nji. »

16

¹ Yetu akak aji : « Dɕupan iko yan bti nawutna kaɕañan pfiyaar. ² Baluŋ kadookan du itoh

☆ 15:25 Kañaam 35.19; 69.4.

iñehanaani ; wal uluŋ kaban wi bafiŋan bakdoon kaji baŋal kaji bado do uko wi Naŋibaŋi aŋaluŋ.

³ Baluŋ kado iko yaŋ ŋiki baamme Paapa abot awo baamme'en. ⁴ Kë nŋë ŋupan uko waŋ nahilna woli wal ubani naleŋ kë dŋupan wa. Mënŋupan wa du kateeku ŋiki dhum nwo na an.

Uko wi Uhaaŋ wi Naŋibaŋi ukluŋ kado

⁵ Yetu akak aŋiini na baka aji : « Kë nŋë kak hënkuŋ du anyilnuŋ, kë nin alon ŋi an aanhep-araan dko di nji kayaan. ⁶ Dwin bnuura kë uko wi nŋupanaŋ ukaan kë najooŋan maakan hënk. ⁷ Kë nŋë ŋupan manjoonan, uwo bnuura pa an nji nya. Woli mënyaa, Anwoon i Kaŋenkan aankbi ŋi an, nŋale ya kayila ŋi an. ⁸ Wi akluŋ kabi, ayuuj kë baŋaan biki umundu baneem ŋi uko wi pekadu, ŋi uko wi pwo natool na ŋi uko wi pwayëŋ. ⁹ Umundu uneem ŋi uko wi pekadu ŋiki na manjoonan pekadu dawoon ppok pfiyaarën ; ¹⁰ uneem ŋi uko wi ptool ŋiki bawin kë dya du Paapa kë naankak awinën ; ¹¹ aneem ŋi uko wi pwayëŋ ŋiki bawayëŋ *Fatana naŋih i umundu wi kaji aduknaanaa.

¹² « Dka iko itum kak yi nwoon i pŋupan, kë iŋë wo iinhil kajinŋ ŋi ikowan hënkuŋ. ¹³ Woli aluŋ abi, ul anwoon Uhaaŋ wi Manjoonan, aŋonan kado name manjoonan bti. Aankluŋ kaŋiiniyaan uleeful, uko wi atiinkuŋ ŋaŋ wi wi akdoon kaŋup kabot kapibanan iko inkluŋ kabi. ¹⁴ Ul aluŋ kadëmanaan, aluŋ kayeenk ŋi nji uko unwoon wi naan kadolan name wa. ¹⁵ Uko bti wi Paapa akaan uwo wi naan, ukaan kë nji ayeenk ŋi uko unwoon wi naan kadolan name wa.

16 « Uduka ntiinku naankak awinën, naṭole ntiinku nakak kawinën. »

17 Baṭaşarul bahoopaṭër aji : « We wi akjakun hënk ba wi ajakun uduka ntiinku njenkak awina nḱale ṭo ntiinku nḱak kawina? We ukaanḱ kē abot aji aya du Aşin? »

18 Bawo ṭi pṭiini aji : « we wi aḱalun pṭup wi ajakun “ntiinku”? Njēnyikrën uṭup wi akṭupun. »

19 Yeṭu ame kē baḱal kahepara uko wi akṭiiniyaanun aşē ji na baka : « Nawo ṭi phepar uko wi njakun; “Uduka ntiinku naankak awinën, nakale ṭo ntiinku nakak kawinën.”

20 « Na manjoonan dṭupan, nalun kawooni, kabot kaṭēga, baḱaanḱ biki umundu başē balilan. Nalun kajooṭan, kē pjooṭan mēntṭ paşē lun kakak mnlilan. 21 Woli ḱnaaṭ aya kabuk, uleef uji ude'a ṭiki wal wi mnhaj mi nul ubani ; aşale buk aankak aji leş mnhaj, aji lilan uko wi aṭijun napoṭ ṭi umundu. 22 Kē hënk di uwoonḱ pa an : najooṭan hënkunḱ, kē nşē lun kawinan kak naşē nawo na mnlilan ṭi nḱaaş, mnlilan mēntṭ nin ḱnaanḱ alonḱ aankhil ppēnanan ma. 23 Unuur mēntṭ, naankheparaan nin uko ulonḱ.

« Na manjoonan dṭupan uko wi naklunḱ kaḱehan Paapa ṭi katim ki naan alunḱ kawulan wa. 24 Te hënkunḱ naanḱehan nin uko ulonḱ ṭi katim ki naan. Naḱehaan, nalunḱ kayeenk, mnlilan mi nan manşē mandēm maakan.

25 « Dhoḱ ḱhoḱ aṭupnan iko mēntṭ bti. Kē wal uşē bi wi nwoonḱ mēnkak ado kahoḱ, dṭupan uko wi Paapa na nṭup nḱinṭ piş. 26 Unuur mēntṭ nalunḱ kaḱehan Paapa ṭi katim ki naan, kē nşē wo mēnkṭo kaḱehandēran a, 27 Naşibaṭi Paapa ṭi uleeful

aŋalan, ɕiki naŋalën akuɕ afiyaar kē dwoona du a.
²⁸ Dwoona du Paapa abi ɕi umundu wi, hēnkuŋ dduk umundu wi kaya du Paapa. »

²⁹ Kē baɕaɕarul baɕē ji na a : « Iwini, iinkak ahoñ, iɕup hēnkuŋ na nɕup nɕintɕ piɕ! ³⁰ Nme hēnkuŋ kē ime iko bti abot aji kēme iko yi ñaaŋ aŋaluŋ pheparu. Uko mēntɕ ukaaŋ kē nɕiyaar kē iwoona du Naɕibaɕi. »

³¹ Kē Yetu atēem baka aji : « Nafiyaar hēnkuŋ? ³² Kē wal uɕē ubi, udo bi ban ban wi nakwayɕēruŋ an bti, kaji andoli aya na bgahul, nadukēn aloolan. Kē nɕē wo mēnwo aloolan, Paapa awo na nji. ³³ Dɕupan iko yi, nɕhaaɕ nɕi nan nɕahilna nɕaɕoora wi nawooŋ baloolan na nji. Umundu uluŋ kanooran an, natamaan, dwat wa. »

17

Yetu añehandēr baɕaɕarul

¹ Wi Yetu aɕiiniŋ haŋ aɕē kat kēɕ du baɕi aji : « Paap, wal ubani. Diimaan mndēm mi Abuku, ahilna adiiiman mndēm mi nu. ² Iwula mnɕhina mi aɕih bañaan bti ahilna awul biki iwululuŋ bti ubida wi mnɕo. ³ Pka ubida wi mnɕo, pawo pme'u iwi inwoon Naɕibaɕi na manjoonan, abot awo aloolan ɕañ, na pme'ēn nji Yetu Krittɕu i iyiluŋ. ⁴ Ddiiman mndēm mi nu ɕi mboɕ wi ndoluŋ ulemp bti wi iɕuunuŋ. ⁵ Kē hēnkuŋ Paap, du dko di iwoon, dēmanaan ɕi kadunu, wulaan mndēm mi mbiŋ aka wi nwoon na iwi ji umundu ubi udo kapaɕana.

⁶ « Ddo bañaan biki idatuŋ ɕi umundu awulēn, kē bame'u. Babi wo biki nu kē iɕē wulēn baka ; bamēban uɕup wi nu. ⁷ Hēnkuŋ bayikrēn kē iko bti yi iwulnuŋ ipēna du iwi. ⁸ Dwul baka nɕup

ɲi iwulnuɲ, kɛ bayeenk ɲa, ayikrɛn kɛ dpɛnna du iwi na manjoonan, aɲiyaar kɛ iwi iyilnuɲ. ⁹ Bukal biki ɲi kaɲehandɛruɲ. Mɛntɔ umundu wi ɲi kaɲehandɛruɲ, biki iwulnuɲ baka ɲiki bawo biki nu. ¹⁰ Uko bti unwoon wi naan uwo wi nu, jibi uko bti unwoon wi nu uwoon wi naan. Mndɛm mi naan manwinana ɲi baka. ¹¹ Hɛnkuɲ dbi du iwi, mɛnkak awo ɲi umundu, kɛ bukal baʂɛ wo ha wo ɲi umundu. Paap iwi inyimanuɲ, mɛbaan baka na mnhina mi katimu ki iwulnuɲ bahilna bakak ɲaan alookan jibi ɲi na iwi ɲwoon. ¹² Wi nwoon na baka dmɛban baka ɲi katim ki iwulnuɲ abot ayeɲ baka kɛ nin aloɲ ɲi baka aanneemi, woli mɛntɔ anwoon i kaneem a. Hɛnk di uko umpiitaniin ɲi Ulibra wi Naʂibaɲi ukdolaniin. ¹³ Hɛnkuɲ dbi du iwi, aʂɛ ɲup ɲɲup ɲi ɲi umundu bahilna bawo na mnlilan mnweek maakan mi nwoonaan. ¹⁴ Dwul baka uɲup wi nu kɛ umundu uʂɛ ʂoor baka, ɲiki baanwo biki umundu jibi nwoon mɛnwo i umundu. ¹⁵ Mɛnkɲɛhanu ipɛnan baka ɲi umundu, dɲɛhanu ɲɛhan ido kayeɲ baka, *Ajug Buɲaan awut kaban baka. ¹⁶ Baanwo biki umundu jibi nwoon mɛnwo i umundu. ¹⁷ Uɲup wi nu uwo manjoonan, keer iɲɛpna ɲi manjoonan ido baka bawulu ikow yi baka. ¹⁸ Jibi iyilnuɲ ɲi umundu, dyil baka kak ɲi umundu. ¹⁹ Dwulu bkow naan bti pa baka, bukal bahilna baɲɛpna ɲi manjoonan bawulu ikow yi baka.

²⁰ « Mɛntɔ bukal biki ɲi kaɲehandɛruɲ ɲaɲ, dɲɛhandɛr kak biki ɲɲup ɲi baka ɲakdolun bafiyaarɛn. ²¹ Hɛnk bukal bti bahil kawo ji ɲaan alookan. Jibi iwi Paapa iwoon ɲi ɲi kɛ mbot awo

ti iwi, bukal kak bamëbandëran na nja, umundu uhilna ufiyaar kë iyilnuŋ. ²² Dwul baka mndëm mi iwulnuŋ, bahilna bawo ji ñaaŋ aloolan jibi nwoon ñaaŋ aloolan. ²³ Nji dmëbandër na baka, kë iwi imëbandër na nji. Hënk bahil kawo ji ñaaŋ aloolan na manjoonan, umundu ubot ume kë iyilnuŋ abot aŋal baka jibi iŋalnuŋ. ²⁴ Paap, dŋal dko bti di nwohaŋ, biki iwulnuŋ bawo da na nji. Hënk bawin mndëm mi naan. Mndëm mënŋ iwulën ma ŋiki iŋalën ji umundu ubi udo kapaşana. ²⁵ Paap, iwi inwoon natool, umundu uumme'u, kë nji nşë me'u kë biki babot ayikrën kë iyilnuŋ. ²⁶ Ddo baka kë bame'u abot aluŋ kado bame'u kak, bahilna bado kaŋal jibi iŋalnuŋ, nji ti uleef naan mbot nwo ti baka. »

18

Yetu amobanaa

¹ Wi Yetu abaaŋ pñehan, aya na baŋaşarul, kë bamuur katant ki Fedroŋ. Uwoorta uloŋ uwo du plut, kë du wa di di ayaan aneej na baŋaşarul.

² Kë Yuda, ankwaapulun aşë me dko mënŋ, ŋiki Yetu ajon kayit da na baŋaşarul. ³ Aya du uwoorta mënŋ aŋij pntuk pi bangoli na bayen biki *baŋenan baweek na *bafaritay bawululun ; bawo na ŋkaniya na ifiiti akuŋ awo na ikej. ⁴ Yetu, ammeen uko unwoon i pdola bti, apën aşë hepar baka aji : « In i naklaaŋ ba? »

⁵ Kë bateem aji : « Yetu i Nataret. »

Kë aji na baka : « Nji a » Kë Yuda ankwaapulun aşë naŋ na baka. ⁶ Wi Yetu ajakuŋ na baka : « Nji a. » Kë başë kak ufeŋ, ajot ti mboş.

⁷ Kë akak ahepar baka aji : « Naji in i naklaan ba? »

Kë bateem aji : « Yetu i Nataret. »

⁸ Kë aji na baka : « Djakan aji nji a. Woli nji i naklaan, nawutan biki baya. » ⁹ Hënk di di uko wi abiin aji na Naşibaţi wi akñehanuluŋ udolaniin: « Mënneemandën nin alon ți biki iwulnuŋ. »

¹⁰ Wal mënt, kë Fimonŋ Piyeer anwoon na kakej aşe toot ka, atuh nalempar *naşih i baţenjan afala kabaţ kadeenu. Katim ki nalemp mënt kawo Malkut. ¹¹ Kë Yetu aşe ji na Piyeer : « Kakaan kakej ki nu ți kabeel! Işal aji mënkdan pnkalame pi Paapa awulnuŋ, panwoon pi mnhaj? »

*Bañooţ Yetu du kadun ki Anat naşih i baţenjan
(Maci 26.57-58; Markut 14.53-54; Luk 22.54)*

¹² Wal mënt kë bangoli na naweek i baka na bayen biki baweek biki bayuday kë başe mob Yetu atan. ¹³ Bañooţa duna du Anat*, aşin ahar Kayif. Kayif awoon naşih i baţenjan ți uşubal mënt. ¹⁴ Ul abiin awul bayuday uşal aji : « Uhokan ñaan aloolan aket pa bañaan bti. »

*Ppok pi Piyeer
(Maci 26.69-70; Markut 14.66-68; Luk 22.55-57)*

¹⁵ Fimonŋ Piyeer na naţaşar Yetu alon bawo ți ptaş Yetu. Naşih i baţenjan ame naţaşarul anwoon na Piyeer. Kë naţaşarul mënt aşe neej na Yetu du blay bi *naşih i baţenjan. ¹⁶ Kë Piyeer aşe naţ du bdig añog plëman. Naţaşar Yetu i naşih i baţenjan ameen,

* **18:13** Anat abiin awo naşih i baţenjan, kë wi baromeŋ bayeenkuŋ utaak aşe do kë Kayif ayeenkşa ; kë bayuday batum başe ıu'a ıu kë Anat awoon naşih i baţenjan.

apën aṭiini na ñaaṭ ankyeṇuṇ plëman, ado Piyeer kë aneeji.

¹⁷ Ñaaṭ nayeṇ plëman aji na Piyeer wal mënṭ: « Iwi iinwo kak alon ṭi baṭaṣar ñiint i i? »

Kë aji na a : « Mënwo a. »

¹⁸ Balemp na bayeṇ batehan bdoo afooy ba atëma ṭiki ujonṭ uwoo. Piyeer awo da kak na baka atëma.

Naṣih i baṭeṇan na Yetu

(Maci 26.59-66; Markut 14.55-64; Luk 22.66-71)

¹⁹ Naṣih i baṭeṇan ahepar Yetu ṭi uko wi baṭaṣarul na ṭi iko yi akjukanuṇ. ²⁰ Kë Yetu ateema aji : « Na pnak di di nṭiiniin na bañaan bṭi. Djon kajukan du *itoh iñehanaani na du *Katoḥ Kaweek ki Naṣibaṭi, di bayuday bṭi bajaan bayitna. Mëmbaan kamena uko ulon. ²¹ We ukaan kë ikheparaan ba? Heparan bantiinkuṇ uko wi njukanuṇ baka ; bukal bame uko wi nji nṭupuṇ. »

²² Wi ateemuṇ haṇ, kë alon ṭi bayeṇ annaṭuṇ da aṣë koba kañen ṭi kajeem aji na a : « Hënk di di ikteemuṇ Naṣih i baṭeṇan? »

²³ Kë Yetu aṣë ji na a : « Woli dṭup buṭaan, kdiiman jibi nṭupi buṭaan ; bë woli dṭup bnuura, we ukaan kë ikobën? »

²⁴ Kë Anaṭ aṣë do kë bañoṭa du Kayif Naṣih i baṭeṇan. Iñenul itanana wal mënṭ.

²⁵ Kë Piyeer aṣë wo du blay atëma, baji na a : « Iwi kak, jëm iwo alon ṭi baṭaṣar ñiint i i? »

Kë apok aji : « A-a, mënwo a. »

²⁶ Wal mënṭ, nalempar Naṣih i baṭeṇan alon, ayiṭ i Piyeer abiin afal kabaṭ aji na a : « Mënwinu lah du uwoorta na a i? » ²⁷ Kë Piyeer akak apok. ṭi dko mënṭ kë uguk uṣë haan.

*Yetu du kadun ki Pilat
(Maci 27.1-2,11-14; Markut 15.1-5; Luk 23.1-5)*

²⁸ Bapëna wal mënṭ du uko Kayif, ajej Yetu ayaanaan du katoḥ kaweeḥ ki *Pilat nantuḥa anwoon i Rom. Nfa mamban wal mënṭ. Kë bayuday başë wo baanneej du katoḥ, baḥal kawo bajinṭ kahilna kade pde pi *Ufettu wi Mbuur. ²⁹ Wan ukaaḥ kë Pilat apën du bdiḡ abi du baka aşë hepar baka aji : « we wi ñiinṭ i adolonḥ ba? »

³⁰ Kë bateema aji : « Woli aanwo lah nado buṭaan, nēnkṭiju a. »

³¹ Kë Pilat aji na baka : « Najejana nawayëş bdiḡ'an jibi bgah bi nan bajakuḥ. »

Kë bateema aji : « An baromeḥ naandinan nji nḡin ḡaan. » ³² Hēnk di di uṭup wi Yetu abiinḡ aṭup jibi akkeṭari udolaniinḡ.

³³ Pilat aneej wal mënṭ du katoḥ aşë du Yetu aji na a : « Iwi, iwo naşih i bayuday i? »

³⁴ Kë ateema aji : « Iwi ṭi ulefu ijakuḥ uko wan këme balon baṭupunḥ haḥ ṭi nji? »

³⁵ Kë aji na a : « Nji, dwo nayuday i? Biki utaaku, *başih biki baṭeḥan baṭijiinḡ ṭi nji. We wi idolonḥ ba? »

³⁶ Kë ateema aji : « Pşih pi naan paanwo pi umundu wi. Woli pawo lah pi umundu wi, balempar naan bagutan kaneenan bayuday pmobën. Kë pşih pi naan paşë wo paanwo pi mboş. »

³⁷ Kë Pilat aşë ji na a : « Ikeer awo naşih? »

Kë ateema aji : « Ijakuḥ haḥ: dwo naşih. Dbuka abot abi ṭi umundu pa pdiiman uko unwoonḥ manjoonan. Ḥaan anwoonḥ i manjoonan aji tiink pdiim pi naan. »

³⁸ Pilat aji na a : « we uwoonḥ manjoonan? »

Wi ajakuŋ haŋ, ašë kak apën aya du bayuday aji na baka : « Mënwin ƚi a nin uko uloŋ un-
kkaaŋ nji aduknaanaa. ³⁹ Kë jibi njaaŋ kawutanan
nakalabuš alon ƚi wal wi Ufettu wi Mbuur, naŋal
nwutanan “Naših i Bayuday” i? »

⁴⁰ Kë bašë huuran aji : « A-a, mënƚ ul a. Barabaat
i i ŋŋaluŋ iwutan. » Kë Barabaat mënƚ ašë wo nalat
naweek.

19

¹ *Pilat ajej wal mënƚ Yetu ado kë bakoba na
itintël. ² Bangoli bašiir iyiw ado ukël afuutaŋa,
akak ajej kamiša kajeenkal awoharana. ³ Baji babi
kaŋoga kašë ji na a : « Nwulu mboš, iwi naših i
bayuday! » Wi bajakuŋ haŋ, bašë koba ƚi kaara.

⁴ Pilat akak apën aji na bayuday : « Natenan, dƚija
ƚi an ƚi, kaƚupan kë mënwin nin uko uloŋ un-
kkaaŋ nji aduknaanaa. » ⁵ Wi Yetu apënuŋ awo na iyiw
ƚi bkow na kamiša kajeenkal, kë ašë ji na baka : «
Ŋaaŋ mënƚ awi. » ⁶ Wi baŋeŋan baweek na bayeŋ
biki baka bawinaarulun win ašë huuran aji : «
Paŋana ƚi kruƚ! Paŋana! »

Kë Pilat aji na baka : « An najejana naya napaŋ.
Nji mënwin nin uko uloŋ un-
kkaaŋ nji aduknaanaa.
»

⁷ Kë bašë teema aji : « Nka bgah, kë ƚi bgah mënƚ
awo i pkeƚ ƚiki aji awo Abuk Našibaƚi. »

⁸ Wi Pilat atiinkuŋ uko mënƚ ašë lën-
k kak maakan. ⁹ Aya aneej du katoh ašë hepar
Yetu aji : « Iwoona ƚuŋ ba? » Kë Yetu
aanteema. ¹⁰ Pilat aji na a wal mënƚ :
« IinƋal pteemën? Iimme kë dka
mnhina mi pwutanu na mi ppaŋu i? »

¹¹ Kë ateema aji : « Woli iinyeenkna lah mnhina mēnt̄ du baṭi iinkhinanaan nin uko ulon̄ ; ukaañ kē anṭijnun̄ ṭi iwi aka pekadu dandēm̄un̄ apel di nu. »

¹² Kē dul di Pilat ajunnun̄ pla jibi akdoli kadoo kawutan Yetu. Kē bayuday baṣē huuran aji : « Woli iwutana, iinwo nanoh *Fetar. Ñañ anjakun̄ aji awo naṣih aanwo naṣoorad Fetar naṣih najeenkal i? » ¹³ Wi Pilat atiinkun̄ uko wañ aṣē pēnan Yetu bdig aṣē ṭo du pṭij pi ajaañ awayēṣaan du dko di bajaañ bado « Gabata » ṭi uṭup uhebērē, uwoon̄ blay bi babomanun̄ na m̄nlaak. ¹⁴ Unuur wi bak-bomanderun̄ pa *Ufettu wi Mbuur wa, ṭi m̄ndiin̄ unuur, kē Pilat aṣē ji na bayuday : « Naṣih i nan awi. »

¹⁵ Kē bukal baṣē huuran aji : « Fiṣana! Fiṣana! Paṣana ṭi krut. »

Kē Pilat aji na baka : « Kē nwo i kapañ naṣih i nan? »

Kē baṭeṣan̄ baweek bateema aji : « Nkaha naṣih aloolan, Fetar a. »

¹⁶ Wal mēnt̄ kē Pilat aṣē awutar baka Yetu baya bapañ. Kē bangoli bajeja ayaanaan.

Pkeṭ pi Yetu ṭi krut

(Maci 27.32-44; Markut 15.21-32; Luk 23.26-43)

¹⁷ Bado Yetu kē apēn̄ akuṣa krut ul ṭi uleeful aya du dko di bajaañ bado Golgota na uṭup uhebērē uwoon̄ kaheem ki bkw. ¹⁸ Bapaṣa da na bi-inṭ̄ batēb̄ balon̄, alon̄ ṭi kañen̄ kamayu, alon̄ ṭi kadeenu. ¹⁹ *Pilat ado kē baboman̄ kampiñu kalon̄ apañ ṭi krut duuṭ. Bapiit̄ ṭi ka aji : « Yetu i Nataret naṣih i bayuday. » ²⁰ Uko mēnt̄ bayuday batum̄ baleyiir wa ṭiki dko di bapañnulun̄ dañog ubeeka

kë uko mēnt ubot apiitana ti uṭup uhebērē, uromen na ugrek. ²¹ Kē *baṭeṇan baweek baṣē ya aji na *Pilat : « Kpiit kaji naṣih i bayuday, piitan iji ṣiint i aji awoon naṣih i bayuday. »

²² Kē Pilat ateem baka aji : « Uko wi mpiitun, dpiit wa. »

²³ Wi bangoli bapaṇun Yetu du kruṭ, bajej imiṣa yi awohariin ado ifah ibaakēr, bangoli baji andoli ayeenk kalon. Kē kamiṣa kameeṭ kaṣē wo kaanwo na ulētna, kaṭijna kaṭuṭ te uṭeeh, ukaan kē ²⁴ balaṭar aji : « Nwut katow ka. Nabiin ṅdo kanun na mnlaak ṅten ankyeenkun ka. » Hēnk, kë uko umpiitun ti Ulibra wi Naṣibaṭi udolanaa, upiitana aji :

« *Bafaasiir imiṣa yi naan*

akuṭ ado kanun na mnlaak

katen ankjejun kamiṣa naan. »☆

Uko waṅ wi wi bangoli badolun.

²⁵ Anin Yetu na aṭa anin, na Mariya ahar Klopat na Mariya i utaak wi Magdala banaṭ aṅog kruṭ.

²⁶ Yetu awin anin, akak awin naṭaṣarul i amaganun kë anaṭ aṅog ti a ṣē ji na anin : « Abuk ṅaaṭ, abuku awun. » ²⁷ Akak aji na naṭaṣarul : « Naan awun. » Kapēnna unuur mēnt kë naṭaṣarul un ṣē jej Mariya du katoḥul.

²⁸ Wi uko waṅ uṭēpun, Yetu ame kë uko uba bti hēnkun ṣē ji : « Udaan uṭijēn. » Hēnk di uko umpiitaniin ti Ulibra wi Naṣibaṭi udolaniin.

²⁹ Pdunk ploṅ pawo da wal mēnt pantumi poot ptaakṭaan, hēnk kë bajej kalēmēt kalon atan ti pmul atoop ti pa ṣē ṅoor ti mntum mi Yetu. ³⁰ Wi aṅemun poot ptaakṭaan pun ṣē ji : « Uko mēnt ubaa. » Wi wi aṣaan ayoont bkow ṣē jēmṣa.

☆ 19:24 Kaṅaam 22.18.

31 Uwo ɥi unuur wi bakbomandëruŋ pa *unuur wi pnoorfën wi bayuday; unuur wi pnoorfën mënɥ uwo unuur unyimani maakan, kë baweeek biki bayuday başë wo baanjal muum manwo ɥi ikruɥ unuur mënɥ. Bañehan Pilat aji : « Dolan bakit baka ihoɥ* batarna bakaɥ başë bawalan muum! »

32 Bangoli babi añog biinɥ biki bapaŋuŋ na Yetu, akit ihoɥ yi nateek, akak akit yi natëbantën. 33 Wi babanuŋ ɥi Yetu aşë ɥënk kë ado bi keɥ, kë hënk di di bawoon baankita ihoɥ. 34 Kë Nangoli aloŋ aşë ajej bjan alofa ɥi kantaagan. ɥi dko mënɥ, kë pñaak na meel işë pën. 35 Naaŋ anktupanaŋ uko wi awo namaar, kë uko wi aktupuŋ ubot awo manjoonan. Ame kë uko wi aktupuŋ ujoonani, aɥup iko yaŋ an kak nahilna nafiyaar. 36 Hënk di uko wi Ulibra wi Naşibaɥi ujakuŋ udolaniin, upiit aji : « *Nin kamoh kalon ki nul kaankluŋ kakita.*✧ » 37 Ukak apiitana ɥi Ulibra wi Naşibaɥi aji : « *Baluŋ kado katen ñaaŋ i baluŋanuŋ kantaagan.*✧ »

Umoy wi Yetu

(Maci 27.57-61; Markuɥ 15.42-47; Luk 23.50-56)

38 Yotef i utaak wi Arimati awo naɥaşar Yetu aşë wo aandiiman wa ɥiki aɥi baweeek biki bayuday. Wi Yetu akeɥuŋ, aya ahepar *Pilat me ahil kayeenk puum kaya kamoy. Kë Pilat adinani. Yotef abi ajej puum ayaanaan. 39 Nikodem kak awo na a. Ul abiiŋ aya du Yetu na utejan. Aɥij bko blil pɥëkën bi bajaan bamoyna. Bko mënɥ bañog ŋkil iñeen ŋwajanɥ. 40 Bajej puum ataay na ilaañ na

* **19:31** Baji bakit biki bapaŋuŋ ihoɥ batarna bakaɥ ɥiki baji banaɥna ɥi ya kahilna kahefënt. ✧ **19:36** Ppën 12.46; Mnfën 9.12; Kañaam 34.20. ✧ **19:37** Fakariya 12.10.

bko buŋ jibi bayuday bajaan bado. ⁴¹ Du dko di bapaŋuŋ Yetu uwoorta uloŋ uwo da, kē bhēr blon bhalu banwoyi baambi moynaara ŋaan kē bawo da. ⁴² Uwo ɥi unuur wi bayuday bakbomanderuŋ pa unuur wi pnoorfēn kē bhēr babot awo baanlowi, ukaan kē bamoy Yetu da.

20

Bhēr bawo bjint

(Maci 28.1-8; Markut 16.1-8; Luk 24.1-12)

¹ ɥi unuur unɥaŋuŋ *unuur wi pnoorfēn*, bdēm bahumi kē Mariya i ubeeka wi Magdala aŋē ya du dko di bhēr. Aɥēnk kē plaak pweek maakan pandētnuŋ plēman pi bhēr kē papēni. ² Aɥi wal mēnt aya du bi Fimoŋ Piyeer na naɥaŋar Yetu undu, i Yetu amaganuŋ, aŋē ji na baka : « Bapēnan Ajugun du bhēr, kē ŋēmme dko di baɥu'u li. »

³ Kē Piyeer apēn na naɥaŋar Yetu undu, kē bakya du dko di bhēr. ⁴ Baɥi bti batēb ; kē naɥaŋarul undu aŋē tar apel Piyeer, ajota kadun, abana uteek du bhēr. ⁵ Ajuunknaa awin ilaañ yi babinŋ ataayna puum, aŋē wo aanneeji. ⁶ Wal mēnt, kē Fimoŋ Piyeer aŋē ban ; aneej du bhēr, aten ilaañ. ⁷ Akak aten blaañ bambootanaanuŋ bkwō kē babēkan bnuura awo mpaɥ. ⁸ Wi wi naɥaŋarul undu ambanuŋ uteek abaan aneej. Awin akuɥ aɥiyaar. ⁹ Na manjoonan te wal mēnt baando bi me kē jibi bapiitun ɥi Ulibra wi Naŋibaɥi, Yetu awo i kanaɥa ɥi pkeɥ. ¹⁰ Baɥaŋarul bakak wal mēnt du katoh ki baka.

Pwinana pi Yetu ɥi kadun ki Mariya i Magdala

* **20:1** Unuur unɥaŋuŋ unuur wi pnoorfēn : “dimanche, Sunday, domingo.”

¹¹ Mariya anaŋ du kañog bhër du bdig, awooni. Wi akwooniin, ašë juŋ aten du bhër meet. ¹² Awin nwanjut ntëb njanwohi imiŋa ifaatal kè njaŋo ɥi dko di puum pi Yetu pabiin abëkan, ulon du bkow, ulon du ihoŋ. ¹³ Nwanjut njan njaŋi na a : « Abuk ñaaŋ, we wi ikwooniin ba? »

Kè aji na nja : « Dwooni ɥiki bapënan Ajug naan, kè mëmme dko di baŋu'u li. »

¹⁴ Wi ajakuŋ haŋ ašë kok, awin Yetu kè anaŋi, kè ašë wo aamme kè ul a. ¹⁵ Kè Yetu ašë ji na a : « Abuk ñaaŋ, we wi ikwooniin ba? In i iklaaŋ ba? »

Mariya aji me nalemp i uwoorta a, ašë ji na a : « Naweeke, woli iwi iyaan na a, kɥupën dko di iŋu'uli, dya kajeja. »

¹⁶ Kè aji na a : « Mariya! »

Kè ašë kok aji na a ɥi uŋup uhebërë: « Rabuni! » uwoon najukan.

¹⁷ Kè aji na a : « Kmëbanaan, mëndo bi paya du Paapa. Yaan iwin bayit naan iji na baka dpaya du Paapa, anwoon kak Aŋin baka, du Naŋibaŋi, anwoon kak Naŋibaŋi i baka. »

¹⁸ Kè Mariya i ubeeka wi Magdala ašë ya aji na baŋaŋar Yetu : « Dwin Ajugun. » Kè hënk di di akakalëŋuŋ baka uko wi ajakuŋuŋ.

Yetu apën awinana ɥi kadun ki baŋaŋarul

¹⁹ ɥi utaakal wi unuur unŋaŋuŋ unuur wi pnoorfën baŋaŋar Yetu bayit du katoŋ kalon anigan ilëman bti ɥiki baŋi baweeke biki bayuday, kè Yetu ašë bi anaŋ ɥi ptoof pi baka aji : « Bnuura bawo na an! » ²⁰ Wi ajakuŋ haŋ, ašë diiman baka iñen na kantaagan. Baŋaŋarul balilan maakan wi bawinuŋ Ajugun. ²¹ Akak aji na baka : « Bnuura

bawo na an. Jibi Paapa ayilnuŋ, hēnk di di nkaan ayilan. » ²² Wi ajakuŋ haŋ, ašē fuuŋ ŋi baka aji : « Nayeenkan Uhaaš wi Našibaŋi. ²³ Bañaan biki nakmiiruŋ ipekadu, Našibaŋi amiir baka ya ; kē biki nawoon naankmiir ya, Našibaŋi aankmiir baka ya. »

²⁴ Kē Tooma, alon ŋi baŋašar Yetu iñeen na batēb i bajaan bado kbet ašē wo aanwo da wi Yetu abiin du baka. ²⁵ Kē baŋašar Yetu bandukiin bašē bi aji na a : « Nwin Ajugun! »

Kē ašē ji na baka : « Woli mēnwin ŋi iñen yi nul dko di bapaŋuŋ ireegu, kē woli mēnŋu pkoñ pi naan ŋi da, woli mēnŋu kañen ŋi kantaagan ki nul, nin mēnkfiyaar. »

²⁶ Wi kanēm kaŋepuŋ, baŋašar Yetu bakak ayitiir du meet, kē Tooma awo na baka. Ilēman iniigani kē Yetu ašē pēn, abi anaŋ ŋi ptoof pi baka ašē ji : « Bnuura bawo na an. »

²⁷ Wi wi ašaan aji na Tooma : « Iñen yi naan yii yi, ŋuun pkoñ ŋi ; ŋuun kañen ŋi kantaagan ki naan. Wutan katam bkow, fiyaarēn. »

²⁸ Kē ašē ji : « Ajugun, Našibaŋi i naan! »

²⁹ Kē aji na a : « Iwinēn ukaan kē ifiyaari. Banwoon baanwin ašē fiyaar banuurandēni. »

³⁰ Yetu akak ado ŋi kadun ki baŋašarul iko iñonarēnaan itum inwoon iimpiitana ŋi ulibra wi. ³¹ Iko impiitaniin ŋi, ipiitana piitana, nahilna nafiyaar kē Yetu awoon *Krittu, Abuk Našibaŋi, nakuŋ nahilna naka ubida ŋi a woli nafiyaari.

21

Pwinana pi Yetu du bdēk bi Tiberiyad

¹ Wi uko waŋ uṭëpuŋ, Yetu akak apën awinana ɥi kadun ki baṭaşarul du kabaŋ ki bdëk bi Tiberiyad. Hënk di di apënuŋ awinana ɥi kadun ki baka.

² Fimoŋ Piyeer, na Tooma i bajaŋ bado kbet na Natanayel anwoon i ubeeka wi Kana du Galilay na babuk Febede na baṭaşar Yetu baloŋ batëb bawoon da. ³ Kë Fimoŋ Piyeer ašë ji na baka : « Dya bṭuh. »

Kë baji na a : « Nbi na iwi. » Bapën, apaya ɥi bṭeem, kë utejan mënṭ baammob nin uṭëb.

⁴ Wi nfa mambanuŋ, Yetu anaṭ du kabaŋ ki bdëk ; kë baṭaşarul baamme kë ul a. ⁵ Kë ašë ji na baka : « Babuk naan, namob nṭëb i? »

Kë bateema aji : « A-a. »

⁶ Kë ašë ji na baka : « Nafëlan bridiya ɥi kañenan kadeenu, namob. » Bafël bridiya ašë wo baankak ahinan ba ppul ɥiki baṭum nṭëb. ⁷ Kë naṭaşar Yetu i amaganuŋ ašë ji na Piyeer : « Ajugun a! » Wi Fimoŋ Piyeer atiinkuŋ uko waŋ ašë woh imiša yi nul ɥiki aanwoharaa, ašë tëfa du meel. ⁸ Baṭaşarul bandukiin ɥi bṭeem bapul bridiya apënan, baanlow pkay, bawo uko ji nmetër iñeen-week di pa.

⁹ Wi bawaliin du pkay, bawin bdoo kë batehan da, kë nṭëb nṭapaf ɥi ba duuṭ. Kapoom kabëkan da.

¹⁰ Kë Yetu ašë ji na baka : « Naṭijan nṭëb ni nabaŋ amob mob nṭuŋ. » ¹¹ Wal mënṭ kë Fimoŋ Piyeer ašë paya ɥi bṭeem kë bapul bridiya moŋ pkay. Baṭum nṭëb nweek : nṭawo iñeen week na iñeen kañeen na nṭwajanṭ (153), kë bridiya bašë wo baammara mar.

¹² Kë Yetu ašë ji na baka : « Nabiin nade. » Nin aloŋ ɥi baṭaşarul aaññoom kahepara ñaan i awo'i. Bame kë Ajugun a. ¹³ Wal mënṭ abi, ajej kapoom awul baka, aṭu na nṭëb. ¹⁴ Waŋ uwoon uyaas uwajanṭën

wi Yetu apënuŋ awinana ƚi kadun ki baƚaŋarul wi anaƚiinj ƚi pkeƚ.

Yetu na Fimonŋ Piyeer

¹⁵ Wi badeeŋ aba, kë Yetu aŋë ji na Fimonŋ Piyeer : « Fimonŋ abuk Yowan, injalën apel biki i? »

Kë ateema aji : « Ajugun, aa, ime kë dŋalu. »

Kë aji na a : « Doon kayeŋ batani bi naan. »

¹⁶ Akak ahepara uyaaş utëbantën aji na a : « Fimonŋ abuk Yowan, injalën i? »

Kë ateem aji : « Ajugun, aa, ime kë dŋalu. »

Kë aji na a : « Doon kayafan batani bi naan. »

¹⁷ Akak ahepara uyaaş uwajanƚën aji na a : « Fimonŋ abuk Yowan, injalën i? »

Piyeer ajooƚan wal mënƚ ƚi uko wi akheparuŋ uyaaş uwajanƚën me aŋalaara aŋë ji na a : « Ajugun, ime iko bƚi, ime bnuura kë dŋalu. »

Kë aji na a : « Doon kayeŋ batani bi naan. »

¹⁸ Na manjoonan dƚupu : wi ihojuŋ, iji ktan katëlu bdidi'u, kaya dko di injaluŋ. Kë wi ikluŋ kaƚaf, iluŋ kadeeŋ iŋen, alonŋ atanu katël, aŋooƚu dko di iwoon iinjali. »

¹⁹ Aƚup ƚup haŋ pkeƚ pi Piyeer akluŋ kakeƚ kadëmanaan Naŋibaƚi. Wi ajakuŋ haŋ aŋë ji na a : « ƚaŋaan. »

²⁰ Piyeer akok aŋë win naƚaŋar Yetu i amaganuŋ kë akƚaŋ baka ; ul awoon ambiinj ajuƚ ƚi bjënt bi Yetu wi bakdeeŋ ahepara ankwaapulun. ²¹ Piyeer awina aŋë ji na Yetu : « Ajugun, kë i? »

²² Kë ateema : « Woli dŋal aƚo te ubi'ën, utenu i? Iwi, ƚaŋaan. » ²³ Banfiyaaruŋ Yetu banaƚa wal mënƚ aƚup aji baji naƚaŋarul mënƚ aankkeƚ. Kë Yetu aŋë wo

aanji aankket, aji : « Woli dɔjal aɔo te ubi'ën, utenu i? »

²⁴ Naɔaɔarul mënɔ ɕi uleeful amaarun iko mënɔ bti akuɕ apiit ya, kë nbot ame kë uko wi aɕupun ujoonani. ²⁵ Uka iko ilon itum kak yi Yetu adolon. Woli ñaaɔ aɔal ppiit ya bti, dɕal aji umundu bti uunkkëɕ pɕuuna nlibra nankpiitun.

Ulibra wi Naşibaṭi
New Testament and Shorter Old Testament in
Mankanya

copyright © 2014 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Mankanya

Translation by: Wycliffe Bible Translators

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Mankanya

© 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses,

please contact the respective copyright owners.

2015-03-17

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files
dated 30 Dec 2021

a40dd8c3-0687-5ed7-bd1a-ef16ae8e3b9c